

EL MIRALL

núm. 99

500 ptes

Les eleccions que poden
canviar l'escenari polític

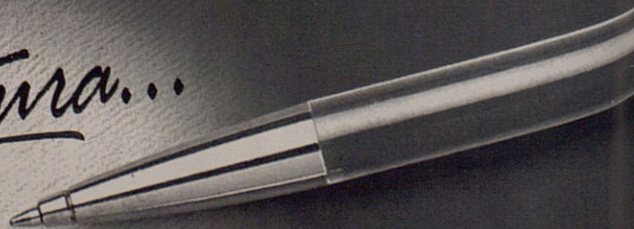
Guillem Rosselló Bordoy,
40 anys dirigint el Museu de Mallorca

Rafel Ginard, l'autor
del Cançoner Popular

Seccions: llibres, cinema i miscel·lània d'actualitat

**MÉS DE 5.000
CIUTADANES I CIUTADANS
DE CALVIÀ JA HAN
FIRMAT PER
UNDESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE QUE
GARANTEIX EL MILLOR
FUTUR DEL MUNICIPI:**

la teua signatura...

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

Dossier 5

LES ELECCIONS QUE VÉNEN

Ha començat el compte enrere de la cursa electoral.

El proper dia 13 de juny les Balears triaran els que seran els governants del proper mil·leni. Ara és l'hora de reflexions, de previsions de vot, d'anàlisi, etc.

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila
Editor: Mateu Morro

Producció, administració i publicitat:

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)
Tel.: 971 725937

Telefax: 971 719385
Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:
C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmau)
08003 Barcelona

Delegació a València:
C/ de Moratín, 15
46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.partal.com/ocb>

Director:
Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:
Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:
Tomeu Martí i Florit

Consell de redacció / col·laboradors
Francesc Bujosa
Catalina Valriu
Antoni Ginard
David Ginard
Antoni Marimon
Biel Mesquida
Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Xesca Vich.

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i fotocomposició:
Documenta Balear SL

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

4 Editorial

20 Semblança

Margalida Nicolau,
una mestra en el record

15, 18 Ecologia

Dos articles d'Eivissa i Menorca, signats per Marià Marí Escandell i Miquel Camps, respectivament, ens descriuen la situació urbanística en aquestes dues illes, no alienes a la destrucció del paisatge.

Entrevista 29

GUILLEM ROSSELLÓ BORDOY,

director del Museu de Mallorca des de 1961, manté una llarga conversa amb Joan Fullana, a qui parla sobre la investigació arqueològica, sobre el paper de les institucions en el món dels museus i de l'activitat historiadora que es desenvolupa a Mallorca.

Miscel·lània d'actualitat 22

Un breu noticiari i una sèrie de reflexions sobre diferents fets de l'actualitat balear formen la secció de miscel·lània.

Tendències

Itineraris

Gaspar Valero 41

Art

Cristina Ros 44

Cinema

Pau Rosselló 46

Llibres

Biel Mesquida 48

La Botiga

El Mirall 50

Societat 38

Francesc Lillo, responsable del Departament d'Ecologia i Medi Ambient de CCOO, és el protagonista, en aquest número de la revista, d'aquesta secció.

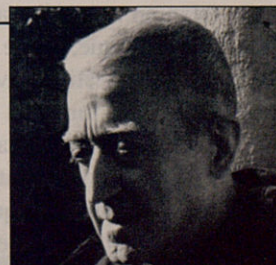
Opinió 36

per Jaume March

Reportatge 25

EL PARE RAFEL GINARD

Enguany es compleixen els 100 anys del naixement del pare Rafel Ginard, un eminent estudiós de la figura i l'obra de Ramon Llull, però conegut, sobretot, per ser l'autor del *Cançoner Popular de Mallorca*.

La cimera entre Jordi Pujol i Jaume Matas

La trobada entre les representacions del Govern Balear i la Generalitat de Catalunya va tenir com a tema central, almenys per a l'opinió pública, la qüestió del control de les reemissions televisives que du a terme Voltor. És com si la cimera entre Jordi Pujol i Jaume Matas no tengués cap altra intenció que marginar Voltor, a més a més d'enfrontar-se amb el Consell de Mallorca. La veritat és que a mesura que s'han anat coneixent els detalls de l'actuació del Govern en aquest terreny els seus esforços han anat perdent tota justificació. Si, fins i tot, ja s'ha desdit de la

a tot l'arxipèlag, signat el passat 13 de gener a Mongofra, ha resultat en certa mesura un contratemps per a l'estratègia seguida fins ara pel Govern Balear. Així ho capturen la majoria de mitjans de comunicació. Al final, s'acordà establir les bases per iniciar una col·laboració entre Catalunya i Balears per a la distribució a tot el nostre territori de TV3 i C33, i que les dues institucions necessitaran en el futur les fórmules que calguin per a la cessió del senyal, que es concretaran en un conveni específic i diferenciat per a cada illa. L'acord, en aquest sentit, és positiu perquè possibilita l'establiment

dues parts s'impliquen a promoure l'acord esmentat. En canvi, no s'ha aconseguit reconèixer el paper dels consells en aquesta gestió, cosa que no té gaire sentit ja que no es poden signar convenis específics per a cada illa sense tenir en compte les institucions insulars respectives.

De cara a possibles desconexions (que ara com ara l'OCB veu hipotètiques) l'Obra havia insistit en la participació dels consells insulars, i això s'ha recollit, encara que tímidament, en afegir que les desconexions s'haurien de fer d'acord amb la llei que creà la Companyia de RTV Balear, que estableix que l'òrgan regulador estarà format per 12 membres, anomenats pel Parlament per majoria de dos terços dels diputats entre persones d'acreditat prestigi professional, i que inclou els representants dels consells dins el Consell Assessor d'aquestes emissions.

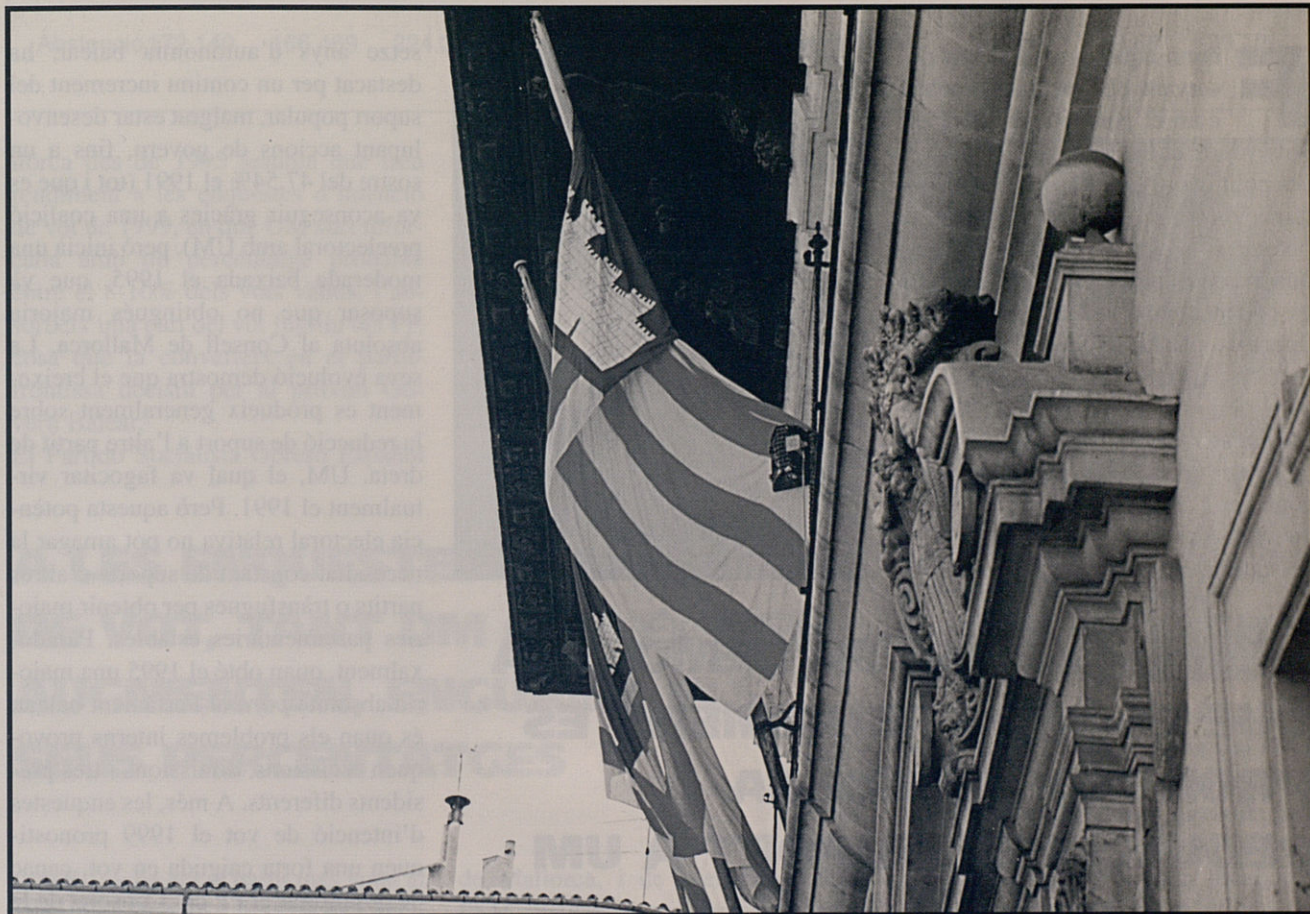
Així les coses, s'han establert un conjunt d'elements que poden garantir una major transparència en el control de les reemissions i, alhora, evitar-ne l'ús partidista. Tothom sap que Jordi Pujol va demanar a Jaume Matas un acord amb l'Obra Cultural Balear, cosa que planteja el simple sentit comú. El propi Consell de Mallorca hi va intervenir i es va adreçar directament al president de la Generalitat. L'Obra des de fa mesos ha volgut negociar aquesta qüestió, com és evident des d'uns criteris de racionalitat i respecte a la iniciativa cívica que va ser i és Voltor. En canvi, Matas ha volgut dur el tema a un estricte nivell de batalla frontal contra l'OCB. Aquesta estratègia intervencionista i partidista no pot ser positiva per a ningú. De cara al futur és imprescindible tenir en compte la majoria política existent a Mallorca, així com el moviment cívic que va fer possible, enmig de la indiferència del Govern Balear, la creació de Voltor.

DE CARA A POSSIBLES DESCONEXIONS TELEVISIVES, L'OCB HAVIA INSISTIT EN LA PARTICIPACIÓ DELS CONSELLS, I AIXÒ S'HA RECOLLIT, ENCARA QUE TÍMIDAMENT

seva intenció inicial d'establir desconexions i, per tant, ja no vol tenir emissions pròpies, per què vol tan aferrissadament el control del senyal televisiu? És que es tracta del poder pel poder? Com molt bé va assenyalar el president de Voltor, Ferran Gomila, és curiós que el Govern descobreixi amb 15 anys de retard que les reemissions estan en mans d'una entitat cultural i sorpren que, sense cap raó, es promogui la gestió governamental d'un servei que funciona bé per part d'un partit, el PP, que en la seva gestió general ho està privatitzant gairebé tot. El protocol d'intencions que preveu la futura cessió del senyal de TV3 i C33

d'un conveni per a Mallorca i descarta l'actuació unilateral del Govern. El Govern Balear també haurà de disposar directament o indirectament de la infraestructura i dels centres de transport i distribució del senyal. Això també s'ha de valorar positivament ja que permet cercar fórmules d'acord com és ara la col·laboració del centre de Voltor, a Alfàbia, amb la seva actual titularitat o després de cedir-lo a un altre centre oficial o privat. Per altra part, quan el document diu que "a Mallorca es promourà prioritàriament un acord amb l'entitat que realitza actualment les funcions de reemissió" de TV3 i C33, es pot entendre que les

LES ELECCIONS QUE VÉNEN

"El comportament electoral a les eleccions autonòmiques a Balears (des de 1983 fins a 1995)", "Unes eleccions especials", "Escenaris per a després de juny" i "Líders que fan país, països que fan líders" són els articles que integren el dos-

sier d'aquest número d'*El Mirall*. Quan falten pocs mesos per a les eleccions (el dia 13 de juny) ha començant el compte enrere d'opinions, anàlisis, previsions de vots, debats. En definitiva, assistim a la cursa electoral.

DOSSIER
•••

Comportament electoral a les eleccions autonòmiques de les Balears

Des de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears l'1 de març de 1983, ja fa 16 anys, s'han celebrat quatre conteses electorals, el 1983, 1987, 1991 i 1995. Comptam, així, amb una certa perspecti-

va històrica i un nombre petit, però adequat, de casos, requisits indispensables per poder realitzar una anàlisi evolutiva del comportament electoral observat a les eleccions autonòmiques de les Illes Balears.

Férem aquesta anàlisi tant observant els resultats absoluts com el percentatge sobre els vots vàlids de les cinc principals forces polítiques que amb diverses denominacions i coalicions han optat a obtenir el suport dels ciutadans.¹ Al quadre que apareix en aquest article es poden comparar els resultats dels diferents partits, inclosa l'abstenció, tant en valors absoluts (vots vàlids) com, el que és més útil per a l'anàlisi comparativa, en percentatge sobre el total de vots vàlids, que permeten conèixer l'acceptació real d'un partit en relació als altres.

Pel que fa a l'abstenció, hem de des-

Jaume Matas, candidat del PP.

L'EVOLUCIÓ DEL PP DEMOSTRA QUE EL SEU CREIXEMENT ES PRODUUEIX SOBRE LA REDUCCIÓ DE SUPORT A UM

tacar que el nivell situat entorn del 36% de les diferents eleccions autonòmiques pot considerar-se alt si es compara amb altres convocatòries electorals (36,34% locals 1995; 46,15 de mitjana a les europees; 28,02% de mitjana a les espanyoles), però no hi ha una diferència dramàtica que ens pugui fer arribar a pensar que l'abstenció reflecteix el rebuig de la població als organismes autonòmics, com sovint es presenta, sinó a qüestions més relacionades amb l'apatia i l'abstenció tècnica.

Alianza Popular (AP)-Partido Popular (PP), la principal força al llarg dels

Francesc Antich, candidat del PSOE.

setze anys d'autonomia balear, ha destacat per un continu increment del suport popular, malgrat estar desenvolupant accions de govern, fins a un sostre del 47,54% el 1991 (tot i que es va aconseguir gràcies a una coalició preelectoral amb UM), però inicià una moderada baixada el 1995, que va suposar que no obtingués majoria absoluta al Consell de Mallorca. La seva evolució demostra que el creixement es produeix generalment sobre la reducció de suport a l'altre partit de dreta, UM, el qual va fagocitar virtualment el 1991. Però aquesta potència electoral relativa no pot amagar la necessitat constant de suports d'altres partits o trànsfuges per obtenir majories parlamentàries estables. Paradoxalment, quan obté el 1995 una majoria absoluta *pura* al Parlament balear, és quan els problemes interns provoquen escissions, dimissions i tres presidents diferents. A més, les enquestes d'intenció de vot el 1999 pronostiquen una forta caiguda en vot, capaç de desallotjar el PP del Consolat de la Mar després de 16 anys de govern.

Unió Mallorquina (UM), partit de dreta, va partir com a tercera força parlamentària el 1983, la qual cosa el va capacitar per donar la presidència del Govern al segon partit més votat, però aquesta relació amb el PP i una trajectòria ideològica erràtica, passant del *gonellisme* al nacionalisme pancatalanista, l'han conduït a una constant davallada electoral, fins al punt que el 1995 va superar per poc el filtre del 5%, imposat per una llei electoral adoptada pel PP únicament destinada a eliminar UM del panorama parlamentari. De tota manera, la feina feta a la presidència del Consell de Ma-

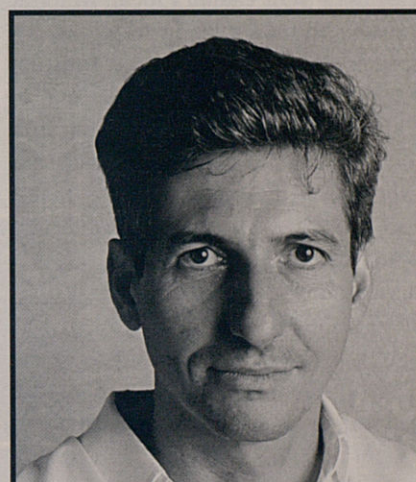
Vots vàlids					% vots vàlids				
Partit	1983	1987	1991	1995	Partit	1983	1987	1991	1995
AP-PP	110.922	123.130	160.454	167.764	AP-PP	35,55	36,58	47,34	44,75
UM	47.390	30.247	- - -	19.928	UM	15,19	8,99	- - -	5,32
PSOE	108.158	108.910	101.949	89.965	PSOE	34,67	32,35	30,08	23,97
PSM	20.689	16.383	22.512	45.231	PSM	6,63	4,87	6,64	12,07
IU	7.698	8.666	7.725	24.775	IU	2,47	2,57	2,28	6,61
Abstenció	172.140	166.469	224.376	213.970	Abstenció	35,20	32,82	39,68	36,19

lloca des de 1995 sembla que treu rendiment a les enquestes d'intenció de vot de 1999, en què UM surt reforçada amb un percentatge probable entre el 8-10% dels vots vàlids, i absorbeix una part del vot fugitiu del PP, cosa que la converteix en el partit-frontissa decisiu per al pròxim Govern Balear.

El Partido Socialista Obrero Español

rat. En qualsevol cas, la connexió entre resultats estatals i autonòmics suposa una càrrega feixuga per poder recuperar segment de vot.

El Partit Socialista de Mallorca (PSM) va restar com a força minoritària de l'oposició al Parlament de 1983, però una constant feina d'oposició constructiva i de defensa dels interessos socials, ecològics i nacionals

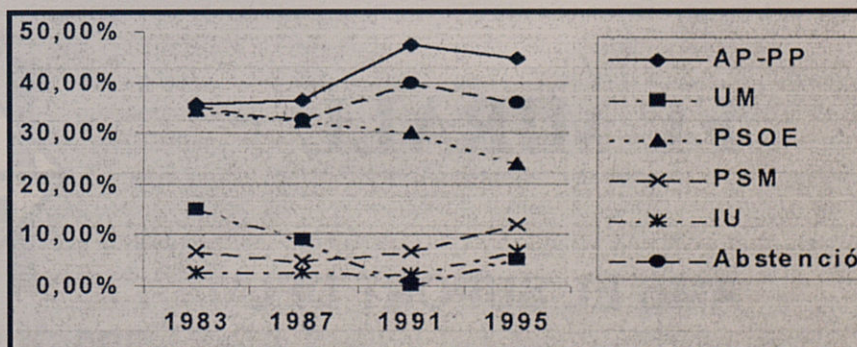
Eberhard Grosske, candidat d'EU.

A LES ENQUESTES D'INTENCIÓ DE VOT, TANT UM COM EL PSM AUGMENTEN, ENGUANY, ELS SEUS PERCENTATGES

(PSOE), si bé era el partit més votat el 1983, en part com a seqüela de l'aclaparadora majoria de les eleccions estatals de 1982, es va veure allunyat de la presidència del primer Govern Balear per una inadequada negociació amb UM. I de forma constant, a causa tant d'una dependència ideològica i programàtica de les tesis del govern estatal del PSOE, com d'una contínua crisi de lideratge i de lluites intestines, s'ha produït un considerable decreixement del vot del PSOE, aprofitat per altres partits d'esquerra com el PSM i IU. Les previsions de vot de 1999 només auguren una estabilitat, en el millor dels casos, o petits increments deguts a la caiguda d'IU i el PP, amb els quals comparteix franges d'electo-

de Mallorca, i de Menorca amb el PSM insular, li va permetre fer la remuntada més espectacular de tot l'espectre polític passant del minso 4,87% de 1987 (en què l'entrada en escena del CDS de centreesquerra va

provocar una davallada considerable de vot a tots els partits menys al PP) a un notable 12,07% i es converteix en la tercera força, només superada pels dos grans partits d'implantació estatal, i en la força política local més important. Contràriament al que es preveia després de la firma del Pacte de Progrés, la remuntada va mantenir-se a les eleccions espanyoles de 1996 (en què tradicionalment el nacionalis-

Vots rebuts pels diversos partits polítics en eleccions successives.

Escenaris per a després de juny

me obté resultats molt baixos), i s'augmenta un increment el 1999 fins al 18-20%, recollint en part vot tradicionalment PSOE i, el que és més curiós, vot PP.

Izquierda Unida (IU), la darrera força política analitzada, només ha estat parlamentària en la present legislatura, després de 12 anys de marginació política i social (amb resultats entorn del 2,5% dels vots), aprofitant l'estimada estatal resultat de les estratègies anti-PSOE d'Anguita, i del propi desgast del PSOE estatal i local. Malgrat aquesta entrada a les institucions, les enquestes la tornen a situar fora del Parlament balear, una vegada que el PSOE ja no governa a Madrid, amb una IU estatal dessagnada per crisis i escissions (també presents a nivell local: Calvià, PDNI, etc.), i amb una contradictòria trajectòria política durant aquesta legislatura fent d'oposició al mateix temps al Govern Balear i al Consell de Mallorca, sense aconseguir una major implantació fora del nucli urbà de Palma, ni haver assolit un electorat fidel.

Les dades utilitzades són les del volum IV de Resultats Electorals del Servei Balear d'Estadística, publicat el 1996. Desgraciadament, agrupa la resta de partits que no siguin els presents en l'epígraf "altres", la qual cosa impedeix descriure Els Verds, amb un diputat per Eivissa. Per altra banda, la manca de dades corresponent a UM l'any 1991 es deu que va participar en coalició amb el PP, i s'entenen els resultats com la suma de PP-UM.

Xavier Bacigalupe

Els processos electorals sols aclareixen les seves inclinacions després dels escrutinis. Malgrat tot, les eleccions locals i autonòmiques del proper juny estan tan emmarcades per un quadre de canvi establert per la crisi i divisió del PP, els reagrupaments de signe opositor com el d'Eivissa o el mateix Pacte de Progrés al Consell de Mallorca i per uns símptomes d'esgotament del projecte conservador (detectables en el desgast pels fenòmens de corrupció i en l'oposició social a la política territorial i a la seva bel·ligerància contra la llengua pròpia), que presenten una destacable singularitat.

La composició política de les institucions autonòmiques i de l'Ajuntament de Palma és de predomini del PP, amb l'excepció del Consell de Mallorca. En general, el nostre sistema de partits presenta un panorama marcat per la preponderància del PP i la fragmentació del bloc d'oposició en cinc forces de pes i distribució territorial –i alhora social– molt desigual: PSOE, PSM, UM, EU i Verds. En aquest bloc, PSOE i PSM són les dues forces més importants pel que fa a nombre de vots i ocupen l'espai central, mentre que UM i EU es troben –pel que fa a les seves posicions de partida respecte a pactes– a l'extrem dret i esquerre del conglomerat. Es tracta d'un sistema que, històricament, és el resultat del creixement del PP a costa d'un espai de centredreta originari (el de la UCD) i la posterior absorció de part de l'electorat d'UM (que havia sortit de les restes de la UCD).

Aquest sistema, basat en les pràcti-

ques de clientela tradicionals, fins ara ha negat tota possibilitat d'alternança política i, per tant, ha deixat les Illes Balears al marge d'un procés bàsic en tota democràcia. Quan hom parla de segona transició hem de recordar que encara tenim pendent la primera, perquè l'hegemonia conservadora té tots els trets específics del caciquisme contemporani. Però, a hores d'ara, també és un sistema en equilibri precari, en el qual petites modificacions de l'estructura del vot podrien provocar una important variació de la composició de les majories i minories polítiques. El predomini del PP en el Parlament és el resultat de la suma de l'avantatge aconseguit a Eivissa, Formentera i Menorca. Si les circumstàncies en aquestes illes canvien, la majoria parlamentària del PP pot desaparèixer.

Ara com ara, els elements nous que s'albiren a l'horitzó electoral del proper juny són contradictoris. D'una banda, hi ha una concentració previsi-

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DEL

ble del vot progressista a Eivissa (mitjançant una coalició PSOE-Verds-EU-ENE-ERC), la qual cosa podria variar la relació esquerra i dreta en aquella illa, amb la possibilitat de ratificar els bons resultats de la senadora Pilar Costa. De rebot, l'agrupament eivissenc reforçaria les possibilitats d'acord a nivell balear entre les forces progressistes i nacionalistes, alhora que debilitaria la posició del PP en el Parlament. El procés electoral a Formentera, on també es produeix un agrupament de forces enfront de la dreta, podria augmentar els problemes del PP. A Menorca, on la dreta és en crisi i l'esquerra hi té tradicionalment els seus millors resultats, s'hi pot produir també la pèrdua de qualche diputat conservador.

Més elements desfavorables al PP són la possible rendibilització del vot dels electors que donaren suport a les candidatures verdes, ara en coalició amb EU. Això vendria a millorar la situació d'una EU debilitada i a assegurar una representació que, d'altra manera, podria perillar. La possible entrada d'UM a l'Ajuntament de Palma, tenint en compte que a les passades eleccions hi va restar a la porta, així com una millora de posicions d'UM al Parlament també, parcialment, es podria fer a costa d'electors del PP.

El vot jove no sembla que tiri en especial cap al PP. Més aviat cal pensar que una part significativa del vot nou es repartirà entre les altres forces del bloc alternatiu. D'altra banda, és aquí on el PSM pot obtenir el seu millor resultat, amb un possible increment de vot i representació. El vot nacionalista conjunt que a les eleccions de 1995 representà el 20,9%, ara es podria situar més amunt, i apuntar cap a una dinàmica política nova tant en la relació entre les forces nacionalistes, com entre aquestes i les forces estatals.

Però d'altra banda, i en un sentit diametralment oposat a l'analitzat, hi pot haver l'efecte estatal del Govern Aznar, en principi favorable al PP, que suavitzi la davallada conservadora. La no coincidència de les eleccions generals i les autonòmiques pot atenuar,

però, aquest efecte.

D'aquesta situació, per simple càlcul de probabilitats, sembla deduir-se'n un panorama en el qual la possibilitat que a Palma el PP perdi la majoria absoluta és elevada. Al Consell tot sembla ser favorable a un major pes electoral del centre esquerra que ha governat aquesta legislatura. Conti-

més probabilitat. Amb l'avantatge que un acord a totes les institucions permetria l'establiment de polítiques racionalitzadores de gran importància per culminar el disseny institucional de les Illes Balears. També implicaria la constitució d'un espai de col·laboració entre les forces nacionalistes i les reforçaria dins el conjunt de forces

Al juny, els ciutadans aniran a les urnes per triar els seus governants.

nuaria, en aquest cas, tant la majoria progressista com també la situació de *frontissa* d'UM. Al Parlament, les tendències anteriorment esmentades durien a un canvi de majories, encara amb un major pes relatiu del bloc progressista si es confirmen les previsions d'Eivissa i Menorca.

Vist el bon resultat, en les traces més generals, de la fórmula de centreesquerra al Consell de Mallorca, cal pensar que tots els partits que l'han integrat (PSOE, PSM i UM) podrien tenir una tendència favorable a repetir-lo, per molt corregida que fos en la forma i continguts. En la situació actual, tot pacte amb el PP tendria uns elevats costos polítics. El pacte entre el PP i UM és factible, però a costa d'un preu elevat per al partit de Maria Antònia Munar. De bell antuvi, una cosa similar al Pacte de Progrés al Consell de Mallorca és l'opció amb

polítics.

La majoria absoluta del PP és una opció difícil, vista l'evolució política dels darrers temps, però no descartable en absolut. Reforçaria Matas en l'equilibri intern del PP, però no aturaria la batalla interna al llarg dels quatre anys. A manera de conclusió podem dir que ens trobam amb un panorama obert, en què són possibles opcions diverses i molt diferents. Mai fins ara no s'havia vist tan possible el final del predomini conservador a les Balears, però així i tot no es pot negligir ni menysvalorar la incidència electoral de la dreta, que és molta. En tot cas, el proper juny, més enllà de la combinatòria de sigles, és en joc l'orientació de la política territorial, econòmica i social i, d'una manera particular, de la política cultural, lingüística i educativa. Les cartes estan servides.

E.M.

Unes eleccions especials

Totes les eleccions, siguin de la naturalesa que siguin –autonòmiques, municipals, generals...–, tenen algun component que les fa diferents a qualsevol altra. Cada partit, a cada elecció, s'hi juga qualque cosa més que la simple obtenció d'uns

vots. Però el 13 de juny de 1999 té unes característiques que fan aquesta convocatòria singularment *especial*: la incertesa del resultat, el govern que se'n derivarà i, consegüentment, si es manté la forma de gestionar el poder, o si es canvia.

De tots els esdeveniments polítics ocorreguts durant la present legislatura, n'hi ha un que destaca per damunt de tots. Per primera vegada des de l'atorgament autonòmic els partits opositors al PP han posat per sobre de les seves diferències ideològiques, tàctiques i polítiques, un objectiu estratègic: desplaçar el PP del Govern.

tats favorables al bloc de centre-esquerra a l'illa major. No és tan sols a Mallorca, on es pot percebre en alguns sectors la voluntat d'un canvi. A Eivissa i Formentera, les converses per signar el naixement d'una *Olivera* entre el PSIB, Els Verds, EU, ERC i ENE són a punt de finalitzar, i queda només pendent l'aprovació dels òrgans balears i nacionals d'aquells par-

que així fos, significaria per als conservadors la pèrdua d'entre 2 i 3 diputats al Parlament balear, que els han estat essencials per gaudir o bé d'una relativament còmoda minoria majoritària, o bé de l'actual majoria absoluta. Encara més: a Menorca els aires de brega continuada i de desercions en què viu el PP situen novament l'esquerra –PSIB, PSM i EU– a les portes d'una possible majoria postelectoral que, si es confirmàs, no tan sols els donaria el govern del Consell menorquí, sinó que faria perdre al PP almanco 1 diputat al Parlament.

Per tant, si aquestes hipòtesis es confirmassin, estaríem davant un possible canvi –sempre que es concretassin acords postelectorals entre el centre-esquerra o l'esquerra– de la majoria que ha governat Balears d'ençà de 1983. Clar que davant aquestes hipòtesis s'ha de fer la necessària reserva que totes aquestes travesses parteixen d'una suposició: que el sentit del vot a les illes es veu intensament condicionat pel que passa a Balears. Ara bé, podria ser que no fos així, sinó que la immensa majoria dels votants illencs triassin opcions polítiques nacionals, el vot cap a les quals no depèn tant del que passi a Balears, sinó en el conjunt

A EIVISSA I FORMENTERA, LES CONVERSES PER SIGNAR EL NAIXEMENT D'UNA OLIVERA SÓN A PUNT DE FINALITZAR

Entre el 1995 i el 1999 el Pacte de Progrés que governa el Consell de Mallorca, a pesar de les sonores disputes, ha aconseguit ser percebut, almanco en alguns sectors socials, com una alternativa als conservadors, la qual cosa permet suposar que és possible una consolidació dels resul-

tats que així ho requeresquin. Si es fes, seria una clara amenaça per a l'hegemonia del PP. No tan sols permetria al progressisme pensar a tornar batre el PP a les Pitiüses –que ja ho va fer a les eleccions al Senat de 1996 la candidatura de Pilar Costa, embrió de l'actual *Olivera*– sinó que, i sempre

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

d'Espanya. Per tant, hi ha la possibilitat real, tant possible és una cosa com l'altra, que res no canviï a Balears, perquè els grans condicionants del vot espanyol en general –estabilitat, economia que va bé, integració europea, interesos bancaris baixos, consum creixent, optimisme vital, aparent fi de la violència en el País Basc...– afavoreixen indubtablement el PP, i posar-ho en dubte pareix que és més aviat un desig fruit de la militància partidista que no el resultat d'una anàlisi política. Aquest interrogant de si la majoria dels electors votaran en clau espanyola o en clau autòctona és, en el fons, la gran incògnita d'aquestes eleccions, i de com es resolgui, i en quina intensitat, en dependrà tot. Però en fi, indistintament d'aquesta essencial qüestió –que no podem conèixer com es resoldrà– el que pareix també bastant ajustat a la realitat és dir que, passi el que passi, segurament mai des de l'atorgament autonòmic a les Balears no s'havia viscut una precampanya amb tanta incertesa sobre qui governarà després de les eleccions. I precisament el qui i el com governarà Balears a partir del 13 de juny és la gran qüestió en joc.

El model de gestió política balear
Des dels anys de la Transició i de la preautonomia, hi ha a Balears un model polític i electoral molt estable, caracteritzat per l'hegemonia absoluta dels dos grans partits espanyols. És una característica que compartim, per exemple, amb Andalusia. En canvi, aquesta darrera comunitat autònoma

El Pacte de Progrés, en el Consell de Mallorca, ha aconseguit ser percebut com una alternativa als conservadors.

té una especificitat política que no té Balears. Es podrà dir, i és ver, que el pes demogràfic li atorga una importància en el si d'Espanya que no tenim els balears. D'acord, però no basta. Hi ha un altre element, molt més important: la voluntat de ser específics, cosa que els dirigents polítics andalusos han tengut gairebé sempre i els balears mai.

A Andalusia, la gestió de quasi tots els seus governs autonòmics, fins i tot essent del mateix partit que pogués governar a tot Espanya, s'ha caracteritzat per no dubtar d'enfrontar-se políticament amb el Govern central, quan ho han considerat com un deure de país.. Això mai no ha passat amb el governs preautonòmics i autonòmics de Balears, en els quals sempre s'ha

optat per fer una gestió a la manera de les diputacions. Simple gestió política i administrativa, però mai fent Política. Mai no s'han dissenyat uns objectius estratègics propis que puguin entrar en col·lisió amb els del Govern central. Aquí s'ha optat sempre –i val a dir que de manera perfectament legítima– per l'opció de fugir del possible conflicte i s'ha subordinat l'acció política autòctona a l'acció política nacional. No s'ha fet Política, sinó simple gestió de les competències existents i de les que Madrid ha pogut atorgar, sense que mai no hi hagi hagut negociació per defensar els hipotètics interessos autòctons. Perquè la negociació, pròpiament dita, només és possible si el govern autònom té la convicció, i la posa en pràctica, que la

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

seva *essència* política és la mateixa que la del Govern central. Si no hi creu, com és el cas, no hi ha negociació, sinó simple subordinació.

Aquesta tradició de fer política institucional *a la manera de les diputacions* es va trencar parcialment a partir del 1995, d'una forma insòlita. Insòlita perquè la institució que la va trencar va ser el Consell Insular de Mallorca, que és, paradoxament, una institució *essencialment* diferent a les parlamentàries, ja que els consells són ens locals. Però per primera vegada s'introduí a la vida política illenca una forma distinta de governar. No es tracta ara d'opinar si l'actual govern progressista del Consell ha estat millor o pitjor que els antics governs conservadors de la mateixa institució. Cada ciutadà en tindrà la seva opinió. Però és un fet inqüestionable que el Consell ha estat governat aquest quatre anys amb formes diferents a les conegudes fins ara. Per primera vegada una institució a Balears ha fet Política, assumint la voluntat clara de ser un

Qui i com governarà a Balears és la qüestió en joc.

ens polític *essencialment igual* a qualsevol altre, per exemple al Govern autonòmic, per molt que no ho sigui legalment. És la primera vegada que es veu en la pràctica aquesta vocació institucional de fer Política i no de simple gestió.

Com que el PP fins ara ha governat

exclusivament gestionant i no fent Política, si segueix en el Govern de la CAIB, res no canviarà en aquest aspecte. Si, pel contrari, els que ara governen el Consell passassin a governar la Comunitat, què passaria? No es pot saber, però almanco queda l'opció de pensar que és possible que s'hi instal·laria, en el Consolat de la Mar, la Política i no la simple gestió *a la manera de les diputacions* i assumiria que l'essència de la institució és la mateixa que la del Govern central i que, per tant, entre tot dos s'hauria d'establir una relació política *essencialment* entre iguals. Si fos així, a Balears s'obriria una etapa política institucional nova. Clar que perquè sigui possible s'hauria de confirmar que la forma de governar el Consell no ha estat simplement tàctica, i els partits que hipotèticament exercissin el poder autonòmic ho fessin amb totes les potencialitats que dona la institució, i no caiguessin en les formes còmodes del *diputacionisme*.

Miquel Payeras

iMac.

Ho sentim, no és beige.

El teu Centre Apple és

XIPS

Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

Distribuidor
Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA
Delegació a Menorca: Tel: 971-35.30.98 Mòbil: 639-84.43.28

<http://www.infotelecom.es/xipsmenorca> xipsmca@readysoft.es

Líders que fan país, països que fan líders

Fa una temporada que seguisc amb especial interès les declaracions, preses de posició i altres moviments de Jordi Pujol i Pasqual Maragall. Més enllà de la importància de les properes eleccions catalanes, vull

veure si se'm confirma la creixent sensació que la seva confrontació –política, no personal– és més una disputa entre cabdils, que no pas la confrontació entre dues alternatives polítiques distintes.

Per una banda, tenim Pujol. Probablement, ha estat un líder polític inevitable. Catalunya el necessitava, i el *va fer*. L'ampli moviment nacionalista (polític, cultural i sociològic) que havia quallat en el franquisme tardà, necessitava trobar la persona capaç de convertir les aspiracions i les il·lusions en un projecte viable. Una persona que no fos identificada de forma indissoluble amb un sector contra els altres, sinó que, defugint l'uniformisme, fos capaç d'ajuntar les distintes tendències en un espai comú. Podríem dir, doncs, que Catalunya ha estat un país capaç de fer, de crear un líder en qui mirar-se i amb qui caminar. I això, després, ha tingut efectes multiplicadors. Pujol ha aprofitat el seu lideratge per fer país. Entorn de la seva persona s'ha vertebrat un projecte de país arrelat en amples (i distints) sectors de la societat catalana. Segur que això ha estat un dels factors desactivadors d'un lideratge fort a l'oposició.

Tammateix, aquest lideratge, en principi positiu, ha degenerat, probablement ofegat per la seva pròpia magni-

tud. El pujolisme podria ser, si ningú no hi posa remei, la mort del projecte liderat per Pujol. Quan la seva gent ja no es mira en els líders, sinó quan s'hi emmiralla; quan ja no camina amb ell, sinó darrere, i un poc a cegues; quan, cada vegada més, fa l'efecte que, si el

ha una amalgama infinita de tendències, sensibilitats, sectors, capitanies, capelletes i *tinglados*. Teòricament, això podria donar lloc a un procés similar al que féu néixer Convergència, en el sentit d'aprofitar allò que uneix per bastir una alternativa sòlida

PUJOL HA ESTAT UN LÍDER POLÍTIC INEVITABLE. CATALUNYA EL NECESSITAVA I EL "VA FER"

pare falta, la família se'n va en orris, deu ser que alguna cosa no funciona. I quina n'és la sortida? Sembla que preocupa més trobar el *substitut* de Pujol, que no redreçar el projecte. De fet, sovint sembla que tot se supedita a la seva persona, en els encerts i en els errors. Quin canvi, no?

I l'alternativa...uf, l'alternativa. Resulta que fora del projecte polític aglutinat entorn de Convergència hi

i amb idees noves. Però no. Com que els costa un ronyó trobar la zona comuna, l'únic que saben fer és trobar un líder que tenguí prou carisma i prestigi personal com per convertir en secundari allò que semblaria obvi: la necessitat de dotar-se d'un projecte polític coherent. I això és Maragall. Un polític avalat per la feina ben feta a Barcelona, però que no saps si està per damunt del seu partit, o simple-

Cream espais para conuiure

Eusebi Estada, 66-68

07004 Palma de Mallorca

Tlf.: (971) 20 98 13

Fax: (971) 75 38 50

- PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
- EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
- INFRASTRUCTURA
- COMPLEMENTS
- INSTAL·LACIONS INTEGRALS
- COL·LECTIVITATS
- BIBLIOTEQUES I ARXIS
- HOTELERIA I RESTAURACIÓ
- GARANTIA POST-VENDA

ment més enllà del bé i del mal...

Al cap i a la fi, sembla que a les eleccions autonòmiques catalanes de novembre els ciutadans hauran de triar, més que mai, entre dues persones, i no entre dos projectes polítics. Llavors, tot dependrà del que faci el qui guanyi, sigui qui sigui, i no de la solidesa del projecte que duen darrere. El que tenim són dos líders. I el país, ja ho veurem.

I a les Illes Balears? Ni millor, ni pitjor. Diferent.

Bé, en un principi pitjor. Aquí no hem fet la primera cosa: aglutinar una majoria social entorn d'un projecte de país que ens il·lusioni i sigui capaç de traduir els desitjos en iniciatives concretes, i que des d'aquesta base sàpiga trobar un líder potenciador i multiplicador.

Alerta, que ningú digui que l'amo en Biel va ser un líder així, encara que jo no estic d'acord amb el seu projecte. En absolut. Ell va ser el catalitzador d'una muntanya d'interessos privats que tenien en comú l'astúcia per guanyar un duro, i la falta d'escrúpols per no demanar-se si en el camí hi deixaven algú estès o un munt de merda.

I, després d'ell, el desert. Tenim un encara-president Matas que va a corre-cuita, intentant posar-se moltes etiquetes, a veure si lliga: pretenent ballar, al mateix temps i amb tothom a la vegada, totes les músiques que sonen. I així que bada un poc, els de dins ca seva li trepitgen la coa, els qui es pensaven amics li diuen que s'ho creu massa, i la gran majoria no entenen res. Si el que vol és despistar-

nos, això sí que ho aconsegueix. Bé que ho voldria ell, ser líder. Però rai.

I dels altres partits està clar que, ara per ara, tampoc no podem esperar l'adveniment d'un líder capaç de sobrepassar els límits de les seves sigles i ser identificat amb un projecte social més ample.

Però... és això tan dolent? Si tots els lideratges forts han de ser, a la llarga, com el de Pujol i Maragall, potser seria millor intentar un altre estil de fer política, no? Vull dir que deu ser possible construir un projecte polític ample i sòlid que no necessiti un rei.

Anant un poc enfora, potser això és el que diferencia el lideratge de Blair del de Jospin. El lideratge de Blair és tant fort que, en la seva calculada ubiqüitat / ambigüitat, pot, almenys de moment, liderar l'esquerra britànica, i de cop aparèixer com l'aliat més sòlid de Clinton en un afer tan injustificable des de postures d'esquerra com l'últim atac contra Iraq. En canvi, Jospin no és, pròpiament, un líder. Almenys en el sentit amb què hem estat utilitzant aquest terme fins ara. Com a màxim, és un líder circumstancial, i per tant substituïble. I, per això, no té un marge de maniobra tan il·limitat com els altres que esmentàvem. Necessita, darrere d'ell, que la maquinària funcioni al cent per cent. Necessita un projecte sòlid, i ha de comptar amb ell si no vol caure. La seva relativa feblesa carismàtica obliga el moviment polític que l'ha dut al Govern a treballar de valent, suplint aquesta mancança amb resultats, amb eficàcia, amb idees noves i engrescadores per a

la gent.

Potser a les Illes Balears faríem bo de caminar per aquí. Moltes de vegades tenc la sensació que, sota l'aparença de mort social, que ha conreat l'estil de governar del PP, hi ha molts de planters ben arrelats i plens de vitalitat (nous moviments socials, associacions i ONG, el moviment veïnal, grups culturals, etc.), i que bàsicament fa falta una major interconnexió, una comunicació més gran per fer-los visibles i perquè esdevinguin embrió d'una alternativa política i social sòlida. Llavors, el primer que solc pensar és que ens falta el líder que cohesioni i doni força a totes aquestes energies per ara disperses... Però pot ser que no sigui així. Segurament, no sigui així. Com ha passat a França. Allà no va guanyar l'esquerra plural, sinó que la dreta va ser derrotada. Però aquest començament en fals ha estat superat per l'esforç en comú de tota la base política i social que dona suport al Govern, cosa que li garanteix prou solidesa per encarar importants iniciatives amb confiança i garanties d'èxit.

Igualment aquí, em fa l'efecte que el Pacte de Proges no guanyarà les eleccions, sinó que les perdrà, i ben perdudes, el PP. Tant de bo que d'aquest començament en fals sortís un autèntic projecte de redreçament social i nacional de les Illes Balears, en fos qui en fos el nou president. Tant de bo que, més enllà dels que es faci des del Parlament i des del Consolat de Mar, sigui tota la societat la que es desvetlli i es posi a treballar.

Miquel Àngel Maria i Ballester

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N - STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 - MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Eivissa, no més destrucció

Per comprendre la realitat ecològica i urbanística d'Eivissa se n'han de conèixer abans algunes de les particularitats, com el nombre de places turístiques, el nom-

bre de parcs natural existents, les urbanitzacions i d'altres factors, que fan d'aquesta illa un fet singular dins la Comunitat Autònoma.

Eivissa té una extensió de 541 km² i una població de 84.000 habitants. A l'actualitat hi ha, aproximadament, 150.000 places turístiques, 17 noves urbanitzacions en tramitació, l'estipulació de 60m² de parcel·la mínima per cada nova plaça hotelera i un balanç hidrològic negatiu (això vol dir que el consum supera els recursos naturals). Davant d'aquesta situació tenim que a Eivissa no hi ha cap parc natural, que la màxima protecció en la Llei d'espais naturals (LEN) és de 30.000 m² de parcel·la edificable i que la màxima protecció en sòl rústic és de 7.000 m² de parcel·la edificable. A més, el percentatge de llicències d'obra aprovades dins zones de la LEN arriba al 25%.

A tot aquest panorama hem d'afegir que a la Comissió Insular d'Urbanisme (CIU) d'Eivissa i Formentera no hi ha cap representant de grups ecologistes ni dels partits de l'oposició, un fet excepcional a les Balears.

Durant l'any 1997 el Grup Balear d'Ornitologia (GOB), del qual el Grup d'Estudis de sa Naturalesa de ses Pitiüses (GEN) és la secció insular a Eivissa, va posar en marxa una intensa campanya en defensa d'una llei que l'any 1991 va ser aprovada pel Parlament i presentada com la solució meravellosa que posaria fre al descontrol urbanístic existent. Ens referim a la Llei d'espais naturals, que, encara avui, vuit anys després d'aprovar-la, no ha estat desenvolupada, és a dir, el seu compliment es limita a controlar —i no sempre— la parcel·la mínima exigida per edificar. Tota la resta de l'articulat roman sense aplicar. Això explica la proliferació d'autèntics atemptats ecològics a zones protegides per la LEN.

Sense cap dubte, l'urbanisme és, per

Manifestació a Eivissa del passat 22 de gener. (Fotografia de Vicent Marí, cedida pel *Diario de Ibiza*)

tant, el problema més gran que pateixen les nostres illes. La nostra ja dilatada experiència com a comunitat turística, el reconeixement dels errors comesos en dècades anteriors fins al punt de motivar el naixement de la paraula balearització com a sinònim de descontrol i destrucció ambiental,

1982 com a resultat de la preocupació per una situació urbanística que ja llavors començava a fer-se agobiant. Molts estaven cansats de veure la gran quantitat de barbaritats que any rere any sepultaven sota el ciment els nostres paratges més emblemàtics del litoral. En aquests anys, s'han aconse-

LES INFRACCIONS HAN DE SER DENUNCIADES PER PARTICULARS, PELS PARTITS DE L'OPOSICIÓ O PER COL·LECTIUS INDEPENDENTS

hauria d'haver servit per a alguna cosa. Però a Eivissa encara no ha estat així. Ni el POOT, ni la Llei del sòl rústic, ni la LEN han servit per limitar l'expansió urbanística. El que abans es feia il·legalment ara es pot fer legalment.

El GEN va néixer a Eivissa l'any

guit aturar urbanitzacions com les que es preveien fins i tot a l'illot de Tagomago, on hi havia projectades cinc grans mansions, encara que se n'arribà a construir una.

Durant tots aquests anys ens hem dedicat gairebé en exclusiva al control i la denúncia d'il·legalitats urbanísti-

ques. Aquesta és una feina que hauria d'estar clarament controlada per l'Administració local, però que, en canvi, és una de les darreres prioritats de les nostres autoritats.

Les infraccions han de ser normalment denunciades per particulars, pels partits de l'oposició o per col·lectius independents com el nostre, i després s'ha de fer un meticolós seguiment de l'expedient obert per infracció. Així i tot, rara vegada, tot i l'evidència de la

truïdes, mentre que les solucions continuen sense arribar.

És per aquest motiu que davant l'anunci de l'entrada en vigor d'una nova normativa (les Directrius d'Ordenació del Territori, DOT, i els Plans Territorials Parciaus, PTP) el GOB ha presentat davant el Parlament balear una proposició de llei de moratoria urbanística fins a l'aprovació de les esmentades DOT. Aquesta seria una moratoria real, no com l'aprovada fa

ters de Palma i dir que la manifestació estava polititzada. Però no és fàcil callar el que és un clamor popular. Alguna excusa, per ridícula que sigui, han de buscar els que emparen la destrucció. Estam cansats que quan actuem contra els partits d'esquerra o felicitem el PP per un fet concret ens acusin de fer el joc a la dreta, o que quan criticam el PP se'ns acusi d'estar polititzats per l'esquerra.

El fet més actual que il·lustra tota la situació que patim a Eivissa és el camp de golf projectat a cala d'Hort, tresor de la nostra naturalesa. Actualment, s'està tramitant la construcció d'un camp de golf i una urbanització a aquest indret, davant l'illot des Vedrà, en el municipi de Sant Josep. Aquest ha estat des del començament un projecte ple d'irregularitats, que el converteixen en legalment inviable, com ha reconegut el propi advocat de l'Ajuntament. Però a pesar d'això les administracions locals han facilitat deliberadament aquesta fosca operació immobiliària, amagant informació, incomplint la legislació i ignorant l'opinió contrària de la societat, tant dins com fora del seu municipi. Aquest projecte té quatre recursos davant el Tribunal Superior de Justícia de les Balears i és un dels eixos fonamentals de la campanya per a la manifestació convocada pel GEN-GOB Eivissa.

És estar polititzat actuar en defensa del nostre territori, de la nostra identitat com a poble o del nostre benestar futur?

Marià Mari Escandell

A EIVISSA HI HA UNA PROLIFERACIÓ D'AUTÈNTICS ATEMPTATS ECOLÒGICS A ZONES PROTEGIDES PER LA LEN

il·legalitat, les institucions arriben a emetre una resolució capaç d'aturar una construcció il·legal.

Per posar solució a aquests problemes, no fa falta aprovar noves lleis cada dos o tres anys, que compliquin encara més la interpretació de la normativa aplicable per part dels ajuntaments o del Consell Insular. Durant una setmana cultural organitzada per l'Institut d'Estudis Eivissencs sobre ordenació territorial a Eivissa, amb la presència d'experts turístics, va quedar clarament demostrat que Balears és l'autonomia espanyola que més lleis de caire urbanístic té, però també és, al mateix temps, la que pateix un major índex d'indisciplina urbanística. Això no té cap sentit i no pot continuar així. Les Balears estan sent des-

uns mesos pel Govern Balear. És necessari ser seriosos, ser responsables i, una vegada admesos els nostres errors, actuar conseqüentment.

Aquesta no ha estat fins ara la trajectòria del PP a les Balears i encara menys a Eivissa. Els fets ho demostren clarament. És per aquest motiu que la societat no confia en els polítics que ens governen. I és per això que el GOB de Mallorca va convocar una manifestació al carrer per dir: Per una Mallorca digna, prou d'urbanitzacions. I és per això també que a Eivissa es va convocar una manifestació amb el lema: Pel nostre futur, no més destrucció.

Hem d'actuar com a persones adultes. No és seriós intentar menysprear la presència de 30.000 persones als car-

84 TENDES
A TOT MALLORCA

NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

La seva confiança ho fa possible

Projecte
Natura

Balears Sa Nostra Raó de Ser

Així reinvertim els nostres beneficis a "SA NOSTRA", convertint finques com ca'n Tàpera i sa Canova en vertaderes escoles mediambientals, col·laborant en la preservació de la flora i la fauna, impulsant el coneixement dels nostres valors naturals amb publicacions i seminaris i fent del Projecte Natura una realitat que ajudi a garantir un medi ambient de qualitat per a les generacions futures. Perquè el benestar de la gent de **Balears és "SA NOSTRA"** raó de ser.

Gent de
confiança

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Menorca, entre les illes desorientades

La reactivació econòmica que s'ha produït en aquests darrers anys està pressionant de manera molt negativa sobre els valors ambientals de les illes, que no disposen encara d'una planificació adaptada a la realitat actual. Menorca no n'és una excepció, malgrat que fa cinc anys que es troba declarada Reserva de la Biosfera.

Apocs mesos d'un nou procés electoral i davant la proximitat de les Directrius d'Ordenació Territorial i d'un Pla Territorial Parcial per a Menorca, diverses entitats ciutadanes han decidit ajuntar les seves forces per intentar un canvi d'orientació de cara al futur. El privilegiat estat de conservació que té Menorca, si la comparem amb altres zones del Mediterrani, ha estat i és sempre motiu de comentaris, sobretot per part de la gent que hi acudeix com a visitant. Efectivament, és cert que la nostra illa, tot i ser una zona de dimensions reduïdes i tenir assentaments humans des de fa milers d'anys, ha conservat de manera acceptable unes condicions ecològiques i paisatgístiques notables.

Però no és manco cert, i aquest també és un comentari comú en aquests mateixos visitants, que d'any en any l'illa va perdent un poc d'aquestes condicions naturals tan notables. I aquesta percepció s'agreuja considerablement quan es tracta de persones que posen especial atenció als valors natu-

assecat, detecta nous impactes estètics tant al camp com a la ciutat, comprova com els carrers estan col·lapsats per la gran circulació de vehicles, etc. I després de comentar aquestes coses i de fer-ne una mica de tertúlia, la pre-

sumant els diferents municipis. L'actual planificació vigent a Menorca preveu multiplicar per cinc la població. És evident que aquest no és un fet que es pugui donar en poc temps, però el que no cal descartar, vista l'expe-

LA PLANIFICACIÓ VIGENT A L'ILLA PREVEU MULTIPLICAR PER CINQ L'ACTUAL POBLACIÓ

gunta és sempre la mateixa: créixer fins on? El creixement previst per a Menorca ve determinat per les planificacions que cada ajuntament ha anat fent al seu municipi, la majoria elaborades a principi dels anys vuitanta. Amb les previsions d'ordenació territorial cada terme municipal decideix com i quan poden créixer les urbanitzacions, on es fan els polígons industrials, fins on arribarà el nucli urbà, si es pot o no construir al camp i amb quines condicions, etc.

riència d'altres llocs, és que, en pocs anys, es pugui doblar o triplicar la població actual.

Per tant, mentre que no es produeixi una revisió a fons de les actuals planificacions territorials, Menorca seguirà creixent a mercè de les fluctuacions econòmiques del mercat, en lloc de fer-ho a partir d'una decisió prèviament consensuada o discutida entre els seus habitants.

Menorca produeix actualment gairebé el doble de residus de la capacitat que té de compost per processar-los. La quasi totalitat de les plantes depuradores funcionen en pèssimes condicions durant l'estiu, perquè no estan dimensionades a la gran quantitat de població que reben. Moltes de platges estan saturades —tant les urbanitzades com les que no— molt per sobre dels índexs que fixa el Llibre Blanc del Turisme com a paràmetres mínims de qualitat (relació m² d'arena/ usuari). Els carrers dels nuclis urbans es troben col·lapsats per la gran quantitat de vehicles que circulen per l'illa.

Tots aquests problemes poden tenir

MOLTES PLATGES ESTAN SATURADES MOLT PER DAMUNT DELS ÍNDEXS QUE OFEREIX EL LLIBRE BLANC DEL TURISME

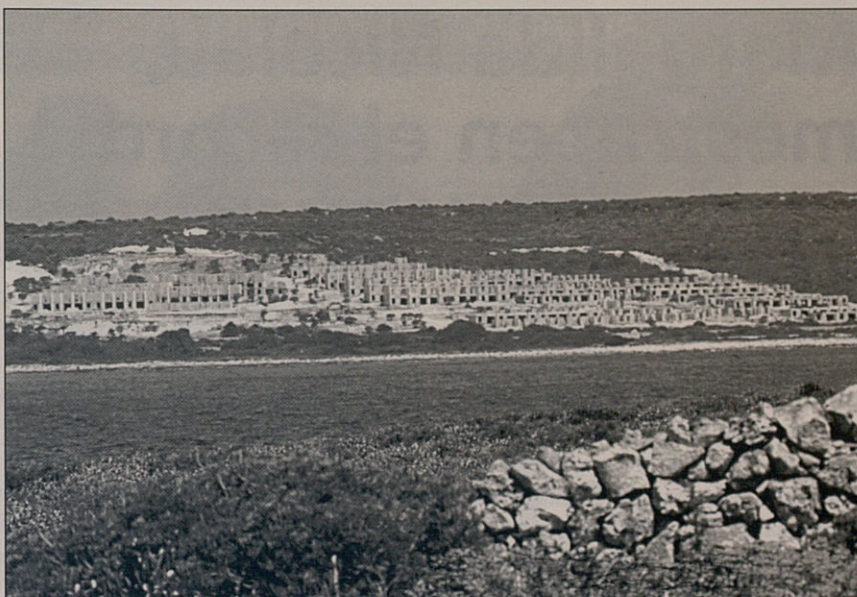
rals. Així, molta de gent troba a faltar la silueta dels milans als cels de l'illa, descobreix que la urbanització de la costa continua creixent, veu que antics racons amb zones humides s'han

Quan miram les xifres d'habitans prevists en alguns municipis és sorprenent el gran creixement que possibiliten, però encara sorprèn més quan ho feim a nivell de tota l'illa, és a dir,

solucions parcials: ampliar la planta de compost, fer depuradores més grans, crear platges artificials, ampliar els carrers i aparcaments dels pobles... La qüestió és que, per aquest camí, degradam cada vegada més els nostres valors naturals i perdem quantitat de vida.

Darrerament, l'amenaça de l'ampliació de la capacitat de l'aeroport pot contribuir encara més a augmentar la pressió humana sobre l'illa, amb tot el que això significa d'augment de problemes com els descrits.

La controvèrsia entre desenvolupament econòmic i conservació dels valors naturals i culturals és produeix arreu de tot el món: en aquest sentit, Menorca no és un cas diferent. Però en el que sí ens diferenciam és que s'ha reconegut internacionalment l'oportunitat que encara tenim en aquesta illa de fer les coses de manera diferent, de poder reorientar el nostre futur econòmic intentant preservar l'im-

Construcció d'un complex turístic a la zona de sa Sivia, en el municipi de Sant Lluís. Un dels projectes que més controvèrsia ha provocat en els darrers temps a Menorca.

visitants, sense malmetre el gran atractiu que hem heretat.

Aquest títol no és tan sols una meda-

Vista la passivitat institucional durant els cinc anys que ja han passat des de la declaració, diverses entitats ciutadanes s'estan mobilitzant per exigir canvis en la dinàmica suïcida que ara dur l'illa. La formació d'un fòrum d'ONG menorquines especialment preocupades per la sostenibilitat, així com la convocatòria d'una manifestació per treure aquest debat al carrer, són mostres d'una societat que es resisteix a quedar immòbil davant la pèrdua general de valors. Potser ens trobam davant una bona oportunitat per intentar revivir la participació social i, d'aquesta manera, animar les formacions polítiques a treballar de manera prioritària en aquells temes que són realment transcendents per a la comunitat.

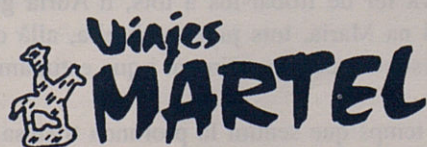
Miquel Camps

MENORCA PRODUEIX GAIREBÉ EL DOBLE DE RESIDUS DE LA CAPACITAT QUE TÉ LA PLANTA DE COMPOST

portant patrimoni natural que tenim al nostre entorn.

Aquest reconeixement internacional, que es va traduir amb la declaració de Reserva de la Biosfera, ens podria obrir camins d'ajut importants per anar canviant l'actual dinàmica i apostar per un model diferent, que pugui contribuir a mantenir el benestar dels residents i

lla, o més ben dit, no té per què ser només açò. La Reserva de la Biosfera és l'estudi general més complet que s'ha fet sobre les alternatives que Menorca té per definir el seu futur, i hi ha abundant documentació amb propostes concretes d'actuació, que podrien ajudar realment a fer les coses d'una altra manera.

VIETNAM

PREU: 344.500 PTA
DE L'1 AL 15 DE MAIG DE 1999

GRUP EXCLUSIU AMB ACOMPANYANT DES DE PALMA. • VISITANT SAIGON, HUE, DANHANG, HANOI, BADIA DE HALONG, ETC. • EXCURSIONS INCLOSES, ASSEGURANÇA TURÍSTICA, ETC.

L'IMPORTANT NO ÉS EL PREU, SINÓ EL QUE INCLOU

Informes i reserves: OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: www.viajesmartel.com

Margalida Nicolau, mestra, en el record

Na Margalida Nicolau Perelló va ser una mestra preparada i eficient, implicada activament i decidida en la lluita per la pervivència de la llengua del seu país que té, en l'ensenyament, un dels àmbits d'ús més importants. I on encara queda tant per fer, però on si s'ha avançat —i molt— ha estat sobretot gràcies a mestres com ella, que han promogut una escola en català i de qualitat amb una energia, constància i dignitat personal que contrasta, per la seva altura moral, amb la deixadesa de qui més hauria pogut fer des dels seus alts càrrecs. Són persones com ella, ensenyants com ella, les que han contribuït a mantenir viva la confiança i l'esperança en el fet que la llengua catalana i la identitat del poble mallorquí poden assolir el futur de plenitud nacional a què tenen dret.

Va ser una destacada alumna de l'Escola de Formació del Professorat d'EGB (1975-77) i els seus companys d'estudi la recordam des d'una relació d'amistat que ella feia molt fàcil d'establir. Era un moment històric d'ombres i llums. D'ombres, perquè érem als epígons, encara, de la dictadura, de la por a les idees de renovació, de l'uniformisme malaltís, d'un sistema educatiu ancorat en el passat. De llums, perquè aleshores aprenguérem a viure la descoberta i la recuperació de la història pròpia, l'interès per la llengua catalana, pels nostres poetes i escriptors, i tants altres aspectes de la vida en un ambient de lluita col·lectiva per la llibertat i d'una primavera civil que floria. Volíem ser mestres i se'ns obria al davant un món inquietant i desconegut alhora. Volíem fer un món millor, i l'escola se'ns apareixia com un mecanisme útil que podia donar sentit vital a la nostra futura dedicació professional.

Na Margalida Nicolau, juntament amb na Mariona Moyano, na Joana M. March i na Lina Moner, dugueren a terme un treball d'investigació, en una torreta de l'ajuntament de Selva, sobre la història de l'educació en aquesta vila. Cada un d'aquells dissabtes es convertí en una aventura de converses i intimitats que les va unir per sempre. L'any 1977, coincidint amb les primeres eleccions democràtiques, l'eclosió del Congrés de Cultura Catalana i la gran manifestació per l'autonomia del 29 d'octubre, ja érem mestres. Na Margalida Nicolau va entrar per accés directe al cos públic d'ensenyants, gràcies al seu brillant expedient acadèmic, i al cap d'uns anys va poder accedir a l'Escola Annexa, l'Escola de Pràctiques, un entorn privilegiat dins l'ensenyament públic. Quan encara eren dos centres, na Margalida, a la secció de nins, ja es va crear una fama merescuda de professional competent, formal i justament exigent. Quan es va constituir un grup pilot d'alum-

nes per començar des de preescolar una línia d'ensenyament complet en català, hi va prestar suport sense reserves. Ben aviat els temps canviaren i s'imposà la unificació de les dues seccions en una sola escola, una tasca complexa i alhora determinant per al futur del projecte de fer al centre tot l'ensenyament en llengua catalana. A ella acudiren en Baltasar Bibiloni, aleshores director de l'Escola de Magisteri, i n'Antoni Artigues, per donar un impuls decisiu a la idea. Així, tot i que acabava de tenir el seu primer fill, na Margalida Nicolau va assumir la direcció del curs 1985-86, el primer de l'actual escola unificada, i s'hi va dedicar amb cos i ànima.

No va ser un camí fàcil, com no ho ha estat el de tots els centres escolars pioners que coneixem amb el nom de Moviment d'Escoles Mallorquines. Assemblees de pares, votacions, referèndums... al capdavant, gràcies a l'esforç de molts, i qualificadament de na Margalida com a directora a l'inici del trajecte, es posaren les bases perquè l'Annexa fos i continuï essent un centre capdavanter en l'ensenyament de qualitat i en la llengua pròpia, i això, per a tots nosaltres, anirà sempre lligat al seu nom. L'any passat, va recollir, en nom del claustre, el prestigiós premi Baldiri Reixac, atorgat a l'escola Annexa per tota la seva trajectòria.

Al curs següent (1986-87), deixà la direcció i s'ocupà de català i anglès. I anys després, quan ja la malaltia feia els seus estralls, continuà fent feina a l'escola fins que va poder. Els alumnes, la relació més que cordial amb les famílies, amb els companys de claustre, li donaven alè i vida.

Els qui hem estat pares d'alumnes seus, podem dir que els nostres fills en guarden un record entranyable. I recordam a tota la família a la Trobada de socis i amics de l'Obra Cultural Balear a Lluc, ara fa un any i mig, el mes d'abril de 1997. Ningú no es pot imaginar l'alegria, el goig que ens va fer de trobar-los a tots, n'Adrià gran, n'Adrià petit, i na Maria, tots junts amb ella, allà dalt, entre tantes persones que ens estimam i que estimam les mateixes coses.

Ara, al mateix temps que sentim la profunda tristesa del seu traspàs, també ens enorgulleix haver pogut tenir-la com a amiga, mestra, membre de l'entitat i companya de lluita per una llengua que volem viva i plena. La durem en el record per sempre més: en els moments difícils, pensarem en el seu coratge, i en els moments col·lectius d'èxits i de joia, sabrem que hi hem arribat gràcies a ella i a persones com ella, i que els compartiria feliç.

Lina Moner i Antoni Mir

Des d'ara, en un sol telèfon hi trobaràs la resposta a infinitat de qüestions d'arreu de Catalunya.

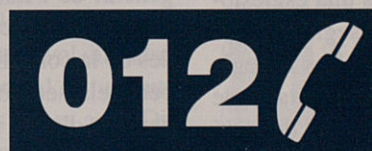
012

La resposta

Un nou servei. Un nou telèfon* que pot resoldre alguns tràmits sense haver-se de desplaçar, que dóna resposta i orientació, principalment, sobre temes relacionats amb l'Administració de la Generalitat i també sobre d'altres serveis.

El 012 posa, a l'abast de tothom, infinitat de dades d'interès.

Només cal telefonar.

**atenció
ciutadana**

 InfoCat

**Generalitat
de Catalunya**

*91,2 ptes. els 3 minuts o fracció.

LA DIADA DEL 31 DE DESEMBRE

La Diada Nacional de Mallorca del 31 de desembre de cada cop va agafant més rellevància. Antoni Ignasi Alover enguany ha publicat un llibre molt il·lustratiu: *L'Estendard: la festa nacional més antiga d'Europa*, en el qual no tan sols es posa de manifest el que el títol assenyala, sinó el seu caràcter de festa civil expressiva de les llibertats del poble de Mallorca, gelosament vetlades pels jurats, i el seu caràcter cívic general a tota l'illa. És una pena que el Consell, en lloc d'afegir-se a l'esforç comú de potenciar la Diada de Mallorca, en creàs una de postissa.

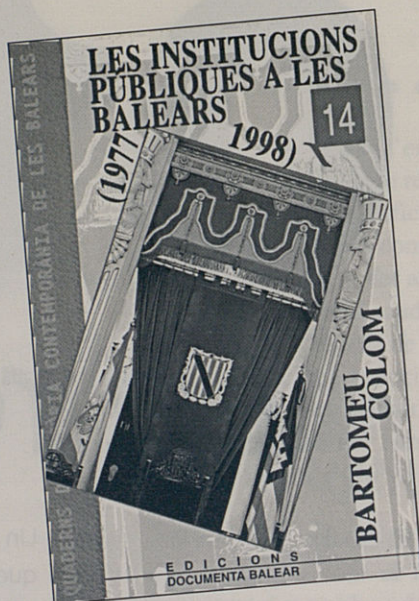
Enguany, a més dels actes institucionals de la Festa de l'Estendard, hi ha hagut actes polítics, presentacions de llibres, la ja tradicional manifestació del dia 31, actes a la part forana, entre els quals cal destacar l'organitzat per l'Obra Cultural d'Inca, etc. En una paraula, un cerimonial antic i tradicional –el més antic d'Europa i l'inspirador dels de Menorca, Eivissa i València–, que es va recuperant, una creixent participació cívica i l'extensió de la consciència que la Festa de l'Estendard és part important del nostre patrimoni. Tant de bo que els anys vinents es consolidi aquesta Diada i que sigui acceptada amb naturalitat com el que és, com el que ha estat sempre: la festa cívica per excel·lència del poble de Mallorca.

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX

L'oratori de la Mare de Déu de Castellitx és una església situada entre Algaida i Randa que data del segle XIII. És una temple de repoblació que fou parroquial fins al segle XV. Castellitx ha estat l'escenari de festes, pancaritats i de

l'expressió de la devoció dels algaidins a la Mare de Déu de la Pau des dels temps més reculats. Des de 1968 se celebra el Certamen Literari de Castellitx, que a l'actualitat manté premis de narració curta, poesia, poesia popular i d'investigació. El termini de presentació acaba el 12 de març de 1999. L'entrega dels guardons tindrà lloc a la festa literària que se celebrarà a l'església de Castellitx el 6 d'abril.

LES INSTITUCIONS PÚBLIQUES A LES BALEARS

Bartomeu Colom ha publicat el volum *Les institucions públiques a les Balears (1977-1998)* dins la col·lecció *Quaders d'Història Contemporània de les Balears*, d'Edicions Documenta Balear. Es tracta d'un text breu però molt il·lustratiu. Bartomeu Colom, jurista i professor de la Universitat de les Illes Balears, és un dels màxims especialistes en el coneixement del nostre dret administratiu i de les nostres institucions. Després de tractar els antecedents històrics, Colom analitza el nivell municipal, l'insular i l'interinsular, per acabar fent referència a l'administració general de l'Estat. Per a l'autor, en els darrers vint anys s'ha produït el canvi quantitatiu i qualitatiu més important des de la consolidació de l'Estat liberal. Cada illa ha recuperat els seus òrgans de govern i d'administració, i per damunt d'elles s'han creat i consolidat unes institucions comunes d'autogovern i una administració de la Comunitat. Tenim fixades les bases d'un excel·lent model polític i administratiu que, amb petits retocs, ens permetrà deixar resolta aquesta qüestió de cara al segle XXI. En canvi, la via seguida per accedir a l'autogovern i per ampliar-ne les competències, el contingut de l'autogovern i el sostre competencial, presenten un balanç més discutible. El procés s'ha duit a terme mitjançant pactes, allunyats dels ciutadans, entre els partits d'àmbit estatal i, "pel que respecta als nostres representants, sembla que amb una certa perplexitat o, dit d'una altra manera, amb poca convicció, sense ambició i amb un cert grau de docilitat; representants, en definitiva, que no han sabut, no han volgut o no han pogut *jugar bé* dins l'Estat de les autonomies". Així, el nostre sostre competencial no solament està i estarà per davall de les anomenades nacionalitats històriques, d'Andalusia, de les Canàries, del País Valencià o de Navarra, sinó també

per davall de comunitats com Aragó, que accediren a l'autonomia per la via de l'article 143 de la Constitució.

Finalment, pel que fa a l'exercici de les competències, l'autor assenyala que en el camp de l'urbanisme, ordenació del territori, medi ambient i turisme, s'ha practicat una política desenvolupista consistent a deixar fer allò que vol el mercat. D'altra banda, en un altre terreny vital, el de la llengua, l'ensenyament i la cultura, s'ha duit a la pràctica una política de liberalisme cultural caracteritzada per la manca d'accions públiques suficients per dur a terme la normalització lingüística. Com a conseqüència, no s'han desenvolupat les característiques de nacionalitat comuna dels pobles de les illes ni s'ha realitzat la necessària tasca de vertebració i cohesió de la societat. "S'han perdut quinze anys preciosos, mentre la nostra llengua i cultura estan en un estat de minorització creixent, lligada, per cert, al desenvolupament urbanístic". Colom acaba dient que tot i no ser positiu el balanç de l'exercici de les dues competències més importants, el futur no està escrit, la situació està canviant i canviarà "tant des de les institucions com amb la incorporació al cos social de generacions més respectuoses envers el llegat comú".

LES DOT, UN CALVARI PER AL GOVERN

El tema territorial ha esdevengut un calvari polític per al Govern Balear. L'estratègia mediàtica seguida per Jaume Matas basada en la filtració permanent a la premsa d'intencions i vaguetats no és coherent, i a la llarga és contraproductiu, si no s'acompanya de fets. I els fets semblen apuntar en direccions diametralment oposades a les que l'aparell publicitari del Govern, amb profusió de mitjans, vol difondre. Els hotelers es manifesten contra la Llei general de turisme, la Federació Agrícola i Ramadera Balear s'oposa a les Directrius d'Ordenació Territorial, i el propi partit, el PP, n'és crític amb el contingut normatiu. Tot això posa les actuacions de Jaume Matas en el perillós caire d'un buit abismal. En el camp territorial es produeix la confluència festosa dels sectors canyellistes i vergeristes, que semblen gaudir de la nova ensopegada del seu rival intern en el partit. Gabriel Canyelles, que ben segur que encara vol urbanitzar la finca familiar de ses Salines d'Eivissa, s'indigna amb les pretensions de protegir la franja litoral de més edificacions. Al final, l'executiva del PP aporta vint-i-cinc millores al text remès pel Govern i en canvia notablement el sentit. Amb tot l'enrenou, els promotors i especuladors corren a activar els projectes urbanístics, i es provoca l'efecte invers al que oficialment es diu que es vol evitar. El conseller Miquel Ramis afirma, tranquil, que "la filosofia es manté". Mentrestant, Jaume Matas se'n va a Grècia "a cercar finançament" per a unes propostes que ja són inexistents: els seus no en volen ni sentir parlar. Qualcú ho entén?

□ El president del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, Àngel Reigosa, troba que no es pot exigir als funcionaris i professionals de l'Administració de justícia que coneguin la llengua catalana. Reigosa considera que això seria "crear problemes on no n'hi ha". No hi ha problemes perquè tot es fa en castellà! No és presentable que es pretengui fer escàpol el sistema judicial de les normes generals que regulen la resta de la societat. El caràcter reaccionari de les posicions de Reigosa no aconsegueix amagar-se darrera una falsa imatge de *liberalisme lingüístic*.

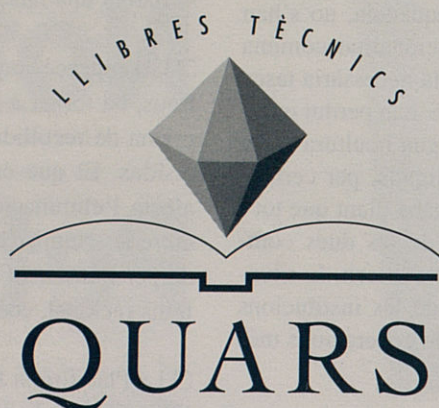
□ Greenpeace, amb l'ocupació de les instal·lacions de Son Reus, ha tornat a posar sobre la taula la manca d'un programa de recollida selectiva, reciclatge i compostatge de residus. El que és més discordant de tot l'embolic que afecta l'eliminació dels residus sòlids és la discrepància entre les campanyes institucionals i la realitat, determinada per l'absència de fets que permetin un tractament dels fons racional, econòmic i ecològic.

□ La Plataforma Joves de Mallorca per la Llengua promou la declaració de 1999 com a Any per la Llengua. Segons la Plataforma, el 62 % dels habitants de Calvià i el 42% dels de Palma afirmen que no saben parlar en mallorquí. A Palma, el 30% de fills de pare i mare mallorquins parlen en castellà amb els seus pares, igual que el 84% dels fills de matrimonis mixtos. Els Joves de Mallorca per la Llengua, en el marc d'aquest any, preveuen moltes activitats, entre les quals cal assenyalar una campanya per la normalització a l'Administració de justícia, a la Universàda, a l'esport, una campanya adreçada als turistes, una trobada d'entitats, el Correllengua, la celebració del V Aniversari de Joves de Mallorca per la Llengua, etc.

□ Els tècnics de Patrimoni del Consell de Mallorca han delimitat més de 130 jaciments arqueològics de Mallorca per tal de preservar-los de possibles destruccions. Alhora es pretén la creació de tres rutes arqueològiques per divulgar aquest important patrimoni, i es du a terme un pla de senyalització. De tota manera, les excavacions, les publicacions dels resultats, la creació de marcs estables d'investigació i debat científic sobre la nostra prehistòria segueixen a un nivell molt baix. Com és possible que unes illes amb un dels patrimonis arqueològics més importants del món ens trobem en l'estat en què ens trobam?

□ Nou atemptat paisatgístic en perspectiva. Els pressuposts generals de l'Estat contemplen l'activació de la regulació dels sistemes hidràulics d'Almadrà-Solleric. Això vol dir que la possible construcció de nous embassaments en una zona d'altíssim valor paisatgístic continua el seu camí.

¿Ciències o lletres?

LLIBRES TÈCNICS - MEDICINA - INFORMÀTICA

Reina Esclaramunda, 13 . Telf. 72 64 96 - Fax. 72 05 88 . 07003 Palma de Mallorca.

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 71 33 50 . Fax 72 04 44 • 07002 Palma de Mallorca.

Born de llibres

LLIBRERIA DELS JOVES, SECCIÓ D'OFERTES

Sant Miquel, 55 - Tel. 71 03 04 - 72 75 40 - 07002 Palma de Mallorca.

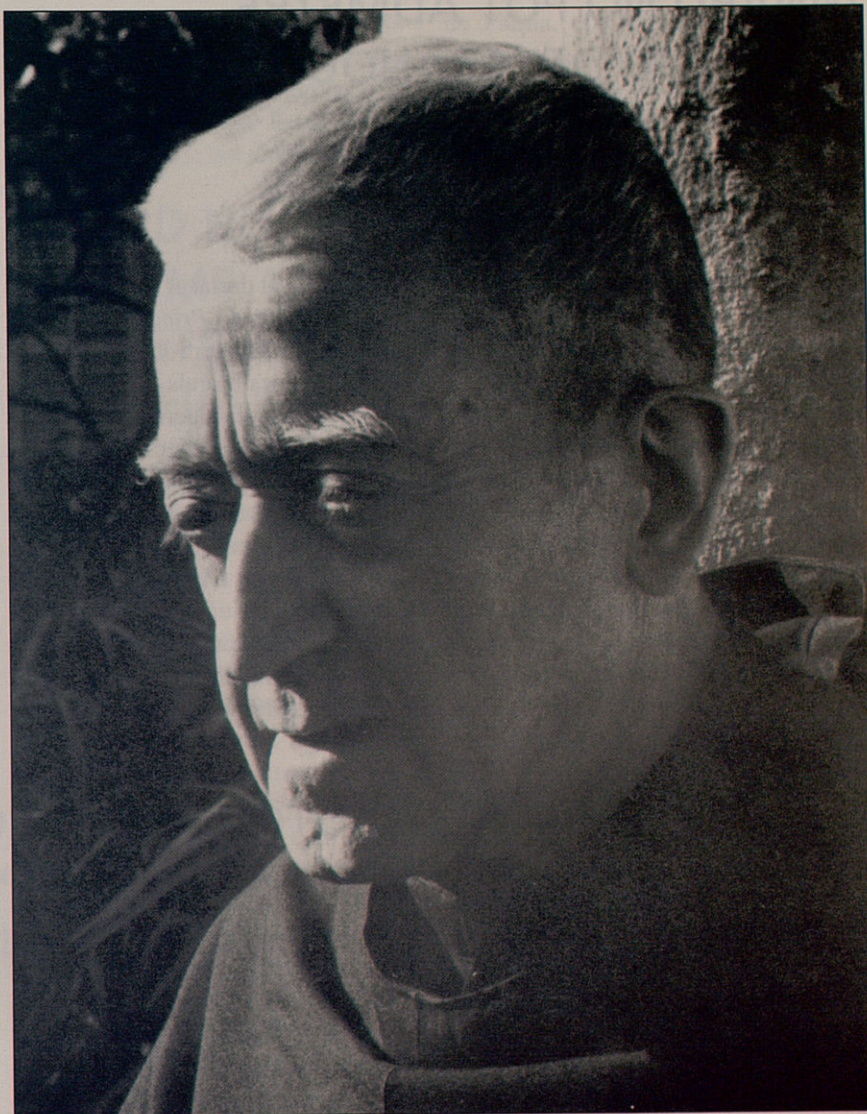
Centenari d'un naixement Rafel Ginard, autor d'*El cançoner popular*

Enguany es commemoren els 100 anys del naixement d'una figura rellevant en la literatura mallorquina: el P. Rafel Ginard Bauçà, conegut, sobretot, per

ser l'autor d'*El cançoner popular de Mallorca*. Però Ginard és també un gran estudiós de la figura i l'obra de Ramon Llull.

Rafel Ginard i Bauçà va néixer dia 27 de juliol de 1899 a la casa número 1 del carrer de Socies, al poble de Sant Joan. La seva infantesa va ser com la de tants d'altres al·lots mallorquins de principi de segle: va rebre una educació primària molt deficient, no va gaudir de gaires esplais, va haver de compartir l'estudi amb les feines al camp tot ajudant els pares, va experimentar la brutalitat dels companys de la seva edat i la incomprensió dels majors, etc. Tot això, juntament amb el poc atractiu de la vida que hauria pogut seguir al poble, el va decidir, la seva vocació intel·lectual i el va inclinar progressivament a la religió, on entreveia un refugi davant una societat cruel i permanentment hostil contra els més febles i sensibles. Als tretze anys va marxar a Artà per tal d'estudiar al col·legi dels franciscans.

Els anys d'estudi com a seminarista, a Inca i a Palma, foren marcats per les preocupacions, pels problemes de salut i per uns escrúpols morals exagerats. Cap a l'any 1920, Ginard era un lector assidu del periòdic integrista *El Siglo Futuro*, amb la ideologia del qual s'identificava totalment, com bona part del clergat mallorquí de l'època. Ara bé, en aquests anys ja es comença a interessar per dos temes als quals dedicarà bona part de la seva vida: per un costat, el folklore i les tradicions populars i, per un altre, la figura i l'obra de Ramon Llull. També durant uns mesos de 1924 va col·laborar amb mossèn Antoni M. Alcover, Francesc de Borja Moll i el P. Miquel

Rafel Ginard.

Colom en l'elaboració de fitxes per al Diccionari. Però aquest mateix any, després de celebrar la primera missa, va haver de deixar aquesta feina atès que havia estat destinat al convent

d'Artà, on va romandre fins al 1937. Durant la República el P. Rafel Ginard, com a prior del convent d'Artà, viu de ple les tensions entre l'Església i les forces polítiques d'esquerra, les

quals mira amb molta de preocupació. Això no obstant, constata el poc interès que la dreta té de millorar les condicions de vida dels obrers i dels més necessitats. Com tants d'altres escriptors i intel·lectuals mallorquins, veurà amb esperances la rebel·lió militar de 1936, davant el temor de la instauració d'un règim comunista. Això no obstant, ràpidament s'adona de les injustícies del feixisme i, sobretot, no pot admetre l'actitud del fran-

cial. La seva obra poètica més madura no es donarà fins al 1930, quan és guardonat als Jocs Florals de Barcelona per l'aplec *Ramell de sonets*, poemes que representen una fita en la seva obra i assenyalen el descobriment del paisatgisme poètic. El 1932 tornarà a assolir un premi als Jocs Florals de Barcelona amb un poema llarg, *Torrent saltador...* i, un any després, traurà *Medallons artanencs*, una altra vegada sobre el paisatge d'Artà.

GINARD NO POT ADMETRE L'ACTITUD DEL FRANQUISME CONTRA LA LLENGUA I LA CULTURA CATALANES

quisme contra la llengua i la cultura catalanes.

En la postguerra es distanciarà progressivament del poder establert i adoptarà una actitud molt crítica tant envers el franquisme com envers aquells que comanden al si de l'Església. Sobretot, s'adonà de les injustícies a què condueix exercir el poder sense oposició i sense permetre la crítica, al contrari del que passa als països democràtics. Aleshores participà en la majoria de les activitats a favor de la nostra cultura i de la llengua catalana, quasi sempre en la clandestinitat.

Poesia i paisatge

La instal·lació a Artà va representar per a ell sobretot el descobriment d'un paisatge que el va encisar durant la resta de la seva vida i que es reflecteix tant en la seva obra poètica com en prosa. En el paisatge artanenc Ginard veia la bellesa perfecta, fruit de la mà de Déu, per la qual cosa sempre el va preferir a les millors creacions artístiques, inferiors pel fet de ser obra de l'home. Des de l'època d'estudiant, Ginard publica alguns poemes a la revista *El Heraldo de Cristo*. Hi predominen les poesies de caràcter religiós, juntament amb les de caràcter més circumstan-

Igualment, cal destacar un poema religiós, *Soliloqui de Primera Comunió*, amb el qual va rebre la Viola d'Or i Argent als Jocs Florals de Mallorca el 1935. Ja durant la Guerra Civil, el paisatge artanenc li tornarà inspirar una altra sèrie de poemes, *Ritmes artanencs*, amb els quals assoleix un dels moments culminants de la seva poesia. A la postguerra, Ginard tornarà a ser guardonat en diverses ocasions, entre les quals cal subratllar l'obtenció de la Flor Natural a la Festa de la Poesia de Manacor el 1947 amb un dels seus

postguerra, que creu massa complicats i obscurs.

En la línia paisatgística cal situar les proses de *Croquis artanencs* (1929), que des de 1926 havien aparegut al setmanari *Llevant*, fundat i dirigit per Andreu Ferrer. Els *Croquis artanencs* reflecteixen una barreja genèrica ben pròpia de la prosa noucentista, car combinen la descripció, la narració, el folklore, l'article històric, la prosa poètica, etc. Com en altres autors de l'Escola Mallorquina, hi ha un plantejament idealitzador de la ruralia, que respon al mite de la «vida d'or», juntament amb algunes referències clàssiques i bíbliques. Amb aquestes proses Ginard vol comunicar al lector les mateixes sensacions que experimentaria davant el paisatge real, propòsit que l'aproxima a la poesia. Però també hi ha l'interès pel poble i pels seus costums, per les seves celebracions i per tot allò que assenyalava el ritme de la seva vida. A partir del 1960, quan apareix a Artà la revista *Bellpuig*, fins al 1965, Ginard reemprendrà la publicació d'una nova sèrie de *Croquis artanencs*, que el 1996 varen ser arreplegats i editats, juntament amb els de la primera tongada, per Jaume Guiscafré.

La fascinació per Ramon Llull

Dels anys vint daten els seus primers articles i conferències sobre Ramon

L'AUTOR ES CARACTERITZA PER LA DEFENSA D'UNA POESIA BASADA EN LA CLAREDAT I EN LA TRANSPARÈNCIA

poemes més emblemàtic, *Hípica*. Com a poeta, el P. Ginard es caracteritzarà per la defensa d'una poesia basada en la claredat i la transparència, que pugui comunicar l'emoció, tot seguint els ideals clàssics. Per aquest motiu, tot i sentir-se atret per les innovacions, es distanciarà progressivament dels joves lírics de la

Llull. Ginard no fou un erudit del lul·lisme, sinó que la seva labor va consistir sobretot en la promoció i la divulgació de la figura del Mestre. Amb diversos treballs, publicats a *El Heraldo de Cristo* i a altres indrets, i, sobretot, amb la predicació dels seus sermons pels diversos pobles de l'illa va assolir aquest objectiu. Un exem-

ple d'aquest interès divulgatiu és una *Contarella lul·liana per a infants*, amb la qual pretén divulgar la biografia de Ramon Llull entre els infants, apareguda entre 1939 i 1940. Sobretot a la postguerra, i més concretament als anys quaranta, va intensificar la seva feina lul·lística: s'interessà especialment per la relació entre Ramon Llull i Sant Francesc, per un costat, i Sant Tomàs d'Aquino, per un altre; també escriví sobre els diversos indrets i tradicions vinculats a Llull. En el conjunt d'aquesta obra lul·liana cal destacar d'una manera especial el pròleg a l'edició castellana del *Blaquerna*, inclòs a les *Obras literarias* (1948), i la introducció del volum XXI de les *Obres Originals de Ramon Llull* (1950).

Dietaris i altres inèdits

Els seus escrits de caràcter reflexiu són pràcticament desconeguts. Hi exposa els seus pensaments morals, hi recull fets viscuts o hi explica les seves idees estètiques. Des dels anys d'estudiant Ginard comença a emplenar una sèrie de llibretes en forma de diari, que amb interrupcions segueix fins a la fi dels anys cinquanta. Entre elles destaquen les que recullen l'experiència del seu sojorn a Roma l'estiu de 1930. A més, des de 1926 fins 1951 redacta una sèrie de quarantadues plaquetes amb el títol de *Fragments i pensaments*, que contenen reflexions de tema molt divers sota formes varies (aforismes, diàlegs, relats, poemes, etc.) La dedicació del P. Ginard a plasmar per escrit els seus pensaments l'ocupà la major part de la seva vida. A més de *Fragments i pensaments*, recollirà les seves idees als tres volums del *Novell Llibre d'Amic i Amat* (1935-1937), unes meditacions presentades sota la forma de versicles d'extensió variada, com a homenatge de Ramon Llull.

En conjunt, tots aquests textos ens permeten conèixer el pensament del nostre autor i la seva evolució davant cada moment històric que li va tocar viure. Igualment, l'exercici d'introspecció el portà a recordar la seva infantesa al llibre inèdit *De com era*

infant (1932). A més, en diverses ocasions va emprendre alguns assaigs de novel·la, que finalment no va concloure. Però on segurament destaca més com a narrador és en diversos sermons i panegírics, que constitueixen autèntics relats en els quals no exclou la inclusió d'elements imaginaris o fantàstics, com és el cas de l'hagiografia inèdita *Sant Antoni Abat* (1955-56).

El Cançoner...

Però la labor més coneguda i més valorada del P. Ginard és la recopilació del cançoner popular de Mallorca. Des de la joventut, sense gaire criteri científic, el nostre autor havia recollit cançons populars, tot copiant-les en

l'extensió i l'amenitat del text, Francesc de Borja Moll va decidir publicar-lo com una obra independent.

El *Cançoner Popular de Mallorca* encara va tardar uns anys a aparèixer. Va caldre trobar una institució que pogués finançar aquesta empresa per tal que l'editor no tengués pèrdues econòmiques. Finalment, la Fundació Joan March va donar diversos ajuts que feren possible que al final de 1966 aparegués el primer volum del *Cançoner Popular de Mallorca*. El 1967, dins el marc dels Premis Ciutat de Palma, el Cançoner va rebre un reconeixement especial. L'edició de l'obra encara va implicar anys de feina intensa fins al 1975, quan va sortir el quart volum. Durant aquests anys,

GINARD NO FOU UN ERUDIT DEL LUL·LISME. LA SEVA LABOR VA CONSISTIR EN LA DIVULGACIÓ DE LA FIGURA DEL MESTRE

plaquetes diverses. A principi dels anys quaranta el P. Ginard comença a arregar i ordenar aquest material, amb la finalitat de completar-lo i de formar-ne volums. L'any 1949 rep el premi Jaume I de l'Institut d'Estudis Catalans per un recull de *Codolades, gloses i romanços*. El març de 1950 aconsegueix un ajut de l'Ajuntament de Sant Joan per continuar l'elaboració del Cançoner. El 1955 obté el premi Josep Massot i Palmés de l'Institut d'Estudis Catalans per un altre aplec de cançons populars mallorquines. I tres anys després serà guardonat amb el Premi Ciutat de Palma de folklore per un nou lliurament del Cançoner. Aleshores Ginard concep la publicació conjunta de tot el material que constituirà el *Cançoner Popular de Mallorca*. Amb aquesta intenció redacta un extens pròleg, que finalment apareixerà com una obra independent: *El Cançoner Popular de Mallorca* (1960), un llibre en el qual ens explica què és el Cançoner i ens conta com va dur a terme la feina de recol·lecció. Atesa

el nostre autor i Francesc de Borja Moll es lliuraren quasi exclusivament al treball de preparació d'aquests volums. Tot i això, Ginard sempre fou ben conscient que la seva obra no era exhaustiva i que calia que algú altre continuàs i completàs la recol·lecció del material cançonerístic.

Homenatges i mort

Els darrers anys de la seva vida foren de reconeixement de la seva obra. El 1974 fou nomenat Fill Il·lustre de Sant Joan i Fill Adoptiu d'Artà. Però, tot i aquests homenatges, de cada vegada se sentia més allunyat de la societat moderna i de la Mallorca turística, en la qual es començava a fer malbé el paisatge i el nostre patrimoni lingüístic i cultural. Als problemes de solitud, s'uniren els d'una salut de cada vegada més precària. El 15 d'octubre de 1976 el P. Rafel Ginard Bauçà va morir al convent d'Artà, on havia passat la major part de la seva vida.

Pere Rosselló Bover

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

GUILLEM ROSSELLÓ BORDOY

**CERÀMICA,
MUSEU I
ARQUEOLOGIA**

ENTREVISTA
•••
Joan Fullana

Guillem Rosselló Bordoy és llicenciat en Filosofia i Lletres i en Història per la Universitat de Barcelona, on s'especialitzà en Filologia Semítica i es doctorà amb la

tesi dedicada a la cultura talaiòtica mallorquina. Exerceix com a professor a la UIB i, d'ençà de 1961, dirigeix el Museu de Mallorca.

Quin motiu l'impulsà a estudiar i especialitzar-se en llengües semítiques?

Va ser per vertadera casualitat; volia estudiar filologia romànica, però Emilio García Gómez em féu canviar tota la meva organització mental. Tenc una base filològica semítica, en especial l'àrab, que vaig aplicar a l'estudi de l'arqueologia d'època islàmica. Per la necessitat de guanyar-me la vida, després vaig abandonar la filologia i, gràcies a Pericot, vaig entrar en la prehistòria. Com García Gómez, Pericot era un professor també excepcional, del qual em consider el seu

llocs de treball i tots estaven copats. Amb l'ajut de la Fundació March, l'any 58, vaig començar a col·laborar amb Pericot. En aquell temps, excavàrem Can Roig Nou, Son Serralta, Son Sunyer i vaig començar Son Oms. I, indirectament, des de Mallorca, amb aportacions bibliogràfiques que havia fet Miquel Alcover, el qual tenia una clarividència i intuïció extraordinàries, vaig col·laborar en la restauració de la Naveta dels Tudons i, juntament amb l'arquitecte Ferran, a qui no s'ha donat la importància que es mereix i que dirigí la restauració, i la directora del Museu de Menorca, Maria Lluïsa

després, en aquell jaciment buidat, malmenat i saquejat, els bronzos, que són de primeríssima categoria.

Si es comptàs amb els recursos necessaris i es revisassin les primeres excavacions encara en sortirien coses?

Sí. Sempre hi he descobert coses noves. A Torre d'en Galmés, que ja s'havia explorat, en una neteja metòdica de la taula sorgí Imhotep; passà el mateix a Son Sunyer i Son Marí. I si ara poguéssim reexcavar Sa Canova d'Ariany, que va explorar els anys 50 el meu professor pare Cañigüeral,

"D'ENÇÀ DE FA QUINZE ANYS, LA PREHISTÒRIA MALLORQUINA S'HA DESGAVELLAT; S'HA VOLGUT ENVELLIR LA NOSTRA PREHISTÒRIA"

darrer deixeble. Ell sabé inculcar-me la il·lusió per la prehistòria de Mallorca i Menorca.

Què li sembla l'abandó actual de l'estudi de les llengües clàssiques?

És un dels més greus problemes que afecten la formació humanística actual. Per desgràcia, en el meu batxillerat tampoc no vaig tenir bons professors de llatí i no em consider llatí-nista; encara que avui el meu llatí no és tan dolent com em pensava, perquè els que vénen darrere encara ho fan molt pitjor i això és molt trist, és molt trist!

Quan començà la seva vocació d'historiador i d'arqueòleg?

Des que era ben jove em vaig interessar per la història i no tant per l'arqueologia, perquè, aleshores, durant els anys quaranta, vivia una etapa d'estancament. L'any 55, guanyar-se la vida tampoc no era gens fàcil, just com ara mateix, però hi havia menys

Serra, que va morir jove i deixà un gran buit, fou possible restaurar aquell monument prehistòric emblemàtic. En guanyar les oposicions, vaig crear el Museu de Mallorca, que és una tasca en la qual m'he engrescat prop de quaranta anys.

Encara hi ha la idea errada que l'arqueologia tracta de cercar tresors...

No és la nostra feina; els propis arqueòlegs tenim l'axioma que no en trobam mai, de tresors. En troben els pagesos quan llauren o els saquejadors clandestins que furguen de mala manera, encara que hi ha una vertadera diferència entre el tresor trobat per casualitat o quan es destrueix un monument per trobar-lo. Malgrat tot, la recerca científica ben feta, sistemàtica i metòdica, pot proporcionar-nos troballes arqueològiques excepcionals, com la de Torre d'en Galmés o com succeí a Son Corró, on ningú no s'esperava que s'hi trobassin cent anys

quasi amb tota seguretat, hi podríem trobar més coses.

Està d'acord amb l'axioma que diu que l'arqueologia està condemnada a ser un saber fragmentari?

No. És una ciència analítica i, d'igual manera que la diplomàtica o la paleografia, és un mètode per entendre millor el passat de la nostra comunitat; amb l'arqueologia només en tenim un fragment, encara que ens permet deduir-ne moltes coses. La interdisciplinarietat és un fet, i hem treballat de manera sincrònica amb documentació i arqueologia; els paleògrafs i documentalistes aporten informacions que contrastam amb les descobertes arqueològiques i això, com en el cas del llibre de terrisses que hem publicat, ens ha permès establir certes realitats de l'activitat humana.

Qualque pic ha tengut la impressió que tractava una matèria inèdita, que obria un camí nou?

No, no l'he sentida, però, en ceràmica islàmica no hi havia antecedents i, aplicant-hi sistemes d'investigació propis d'un arqueòleg amb formació bàsica de prehistoriador clàssic, vaig ser-ne el pioner i l'assaig de sistematització de la ceràmica àrab a Mallorca s'ha utilitzat molt; està exhaurit i, vertaderament, és un goig que succeeixi amb un llibre propi o que es faci un col·loqui a Jaén per celebrar els vint anys de la publicació de l'obra, i és d'agrair que s'hagin recordat d'aquest fet... a la Universitat de Jaén! Quan m'hi vaig ficar, no m'imaginava que l'assaig fos allò que ha estat. Mentre que la numismàtica ja s'havia estudiat, la ceràmica es considerava més pròpia dels historiadors de l'art, que s'havien fixat més, sobretot, en peces decorades, perquè, de la ceràmica comuna, en *passaven* olímpicament.

Quina impressió li ha causat que s'estableixi una nova cronologia, una nova edat de l'home balear?

D'ençà de fa quinze anys, la prehistòria mallorquina s'ha desgavellat totalment; s'ha volgut envellir la nostra prehistòria fora mida; sembla que com més antics som, millor! Estic plenament convençut que totes les aportacions que s'hi han fet no tenen base científica que els doni suport; són pura i simple especulació! M'explic: si l'any 62, William Waldren va trobar l'home de Muleta, per què des de llavors ençà no s'ha confirmat la presència física d'un home situable a principi del quart mil·lenni? S'han fet moltes investigacions i no n'hem tornat a trobar cap... Tot són suposicions, que les banyes del *myotragus* han estat tallades d'una manera especial, que hi ha restes de descarnació produïdes per instruments de pedra i, fins i tot, l'anàlisi de radiocarbó se'n va al 7000; però, no hi ha una prova completa i segura que hi hagués activitat humana. Els anys 50 es va descobrir el radiocarboni i, gràcies a Waldren, la dècada següent Mallorca en va ser una de les zones pioneres, i el més important era que les anàlisis de radio-

carboni, en línies generals, confirmaven les cronologies que els primers arqueòlegs havien determinat mitjançant sistemes comparatius. És a dir, si Coromines opinava que en el

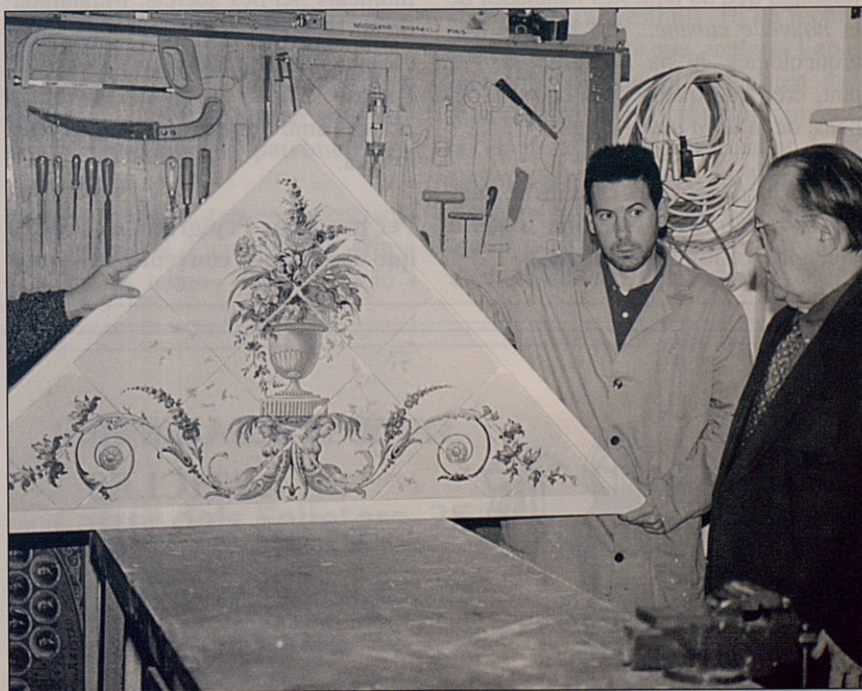
que jo estigui equivocat, però es que se n'han dit vertaderes aberracions! Necessitam una informació i una documentació que no tenim; i en aquest sentit, s'ha de continuar lluitant.

"LA INVESTIGACIÓ PASSARÀ A BONES MANS, PERQUÈ PROFESSIONALMENT HI HA GENT BEN FORMADA; EM PREOCUPA A NIVELL INSTITUCIONAL"

2000 i busques començava la prehistòria a Balears, la cronologia obtinguda per radiocarboni ho confirmava, així com que també hi havia dates més antigues, per exemple, les de l'home de Muleta; però ja han passat trenta anys i els buits entre el 4000 i 2000 continuen sense omplir-se, i no diguem el buit entre el 7000 i el 4000! I, per això, crec que, des del punt de vista científic, no es pot acceptar amb tanta lleugeresa i alegria. Puc acceptar

Vostè, que ha actuat a peu de terra en l'arqueologia de camp clàssica, com veu l'arqueozoologia, les aplicacions de la informàtica o el *remote sensing* des de plataformes aèries com a mitjà de prospecció?

Qualsevol nova aportació de les ciències auxiliars arqueològiques em sembla esplèndida! Quan planificarem l'excavació de Torre d'en Galmés, i en publicar l'estudi, vaig tenir-les en compte; la férem del 74 al 83, i és una

Bordoy amb una col·lecció de ceràmica del segle XVIII.

d'aquelles excavacions que quedaren interrompudes a causa de l'estúpida política arqueològica que es du a terme en aquesta Comunitat Autònoma! La idea era acabar-la de manera que poguéssim deixar el jaciment tancat amb vistes que, en un termini aproximat de cinquanta anys, es pogués recomençar amb noves tècniques d'investigació. Es pot fer així, podria continuar-se amb nous equips i seria oportú fer-ho ja que les tècniques d'investigació seran molt distintes.

Els grans arqueòlegs començaren dins el camp de la filologia. Pere Bosch Guimpera era llicenciat en Clàssiques; la seva tesi doctoral era la traducció d'un poeta grec i restà inèdita perquè es perdé dins la paperassa del ministeri abans de la guerra civil. I Lilliu, el mestre de l'arqueologia prehistòrica de Sardenya, també té formació filològica. La filologia dins la prehistòria no té res a veure; però, atenció! ho posi entre cometes, perquè la interpretació dels textos jeroglífics

xement lingüístic...
Sí. I ara mateix, a l'estudi que es fa a la Universitat de Barcelona sobre àmfores bètiques de Testaccio, els *graffiti* amfòrics ens en proporcionen una informació preciosa; els equips d'investigació interdisciplinària que hi treballen combinen la filologia, l'epigrafia, la informàtica i la reprografia i fan una feina de laboratori impressionant!

Tenim aquí els suficients professionals capacitats per atendre la investigació i protecció del patrimoni?

Sí, en tenim de ben preparats i poden atendre la prehistòria, el món clàssic i medieval. Estic ben segur que la investigació passarà a bones mans, perquè, professionalment, hi ha gent formada per fer una magnífica labor, però em preocupa a nivell institucional, on hi ha el desgavell més gros que s'ha viscut mai en aquest món! Les competències són en mans d'una *pandilla* d'incompetents i això és allò més trist que ens ha pogut passar...

"ELS MUSEÒGRAFS HEM D'EXHIBIR LES PECES DE MANERA ATRACTIVA, PERÒ LA DIDÀCTICA L'HA DE FER EL QUI EN SAP"

Què li sembla l'anomenada *nova arqueologia*?

Per a mi, són vuits i nous i cartes que no lliguen; consider que és fer les coses amb els peus, és com la *nouvelle cuisine*; i m'estim més un pa amb oli amb tomàtiga que no aquestes bajanades de la *nouvelle cuisine*... No hi ha noves arqueologies, hi ha Arqueologia. Per tant, crec que queda prou clar què en pens, de la *nova arqueologia*...

A principi de segle, les ciències de l'antiguitat s'enfocaven com una matèria filològica, continua essent així?

egipcis de La Roseta només va ser possible gràcies al saber d'un filòleg experimentat; ara bé, quan es resolgué el lineal B o micènic no va ser des de la filologia, sinó des de tècniques de criptoescriptura, de desxifrat de comunicats bèl·lics secrets. Malauradament, la interpretació del lineal A encara no s'ha descobert i de l'ibèric i de l'etrusc tampoc no en sabem res, ni tan sols amb l'eficaç ajuda de la informàtica.

Per practicar l'epigrafia clàssica, si que deu ser ben convenient el coneixement lingüístic...

No voldria que aquesta entrevista fos l'espoleta de qualche reacció imprevista... Vol que ho posi així?

Sí, per què no? Estic amenaçat de destitució, per tant, si dic les coses pel seu nom, en som plenament conscient. És preocupant veure que en els museus transferits, a nivell arqueològic, no hi podem investigar, perquè les competències en matèria d'arqueologia són en mans dels consells insulars i els museus estan transferits a la Comunitat Autònoma, la qual no ens dóna doblers per investigar i els

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

consells també ens els neguen, i això és una aberració! És a dir, resulta que els centres que són, per llei, els receptors dels descobriments arqueològics, som els únics que no podem investigar. Això en un país civilitzat no passa! Per què ho hem d'amagar? Aquesta forma d'actuar no entra en la meua manera d'entendre les coses, per tant, quan parl de la incompetència, ho dic amb plena consciència d'allò que dic.

Què es fa per assegurar la creació de personal ensinistrat en les feines de divulgació i investigació?

Aquí gaudírem d'un cas exemplar i excepcional: Francesc de Borja Moll era un gran autodidacta!, però això no significa que tots els autodidactes siguin bons ni tampoc que tots els titulats siguin bons universitaris. La formació universitària, el *papelín*, dient-ho en foraster, no garanteix res, i sempre he cregut en l'aforisme llatí "*Quod natura non dat, Salamanca non prestat*"... Tal vegada, el científic no sempre té les habilitats necessàries per a la divulgació; ara bé, em resulta alienant veure que l'Ajuntament de Manacor anunciï un CD Rom sobre prehistòria local i —quan hi he treballat anys, i des que s'interromperen les excavacions a l'Hospitalet, no s'hi ha excavat pus més— que jo ho hagi sabut per la premsa. I si qualcú podria opinar-ne qualque cosa, sense cap falsa modestia, som jo. Aleshores, què sortirà d'aquesta divulgació? La televisió austríaca va fer un reportatge sobre la prehistòria de Menorca, en què els talaiòtics, representats per actors rossos

El director del Museu de Mallorca davant la làpida dels Espanyols.

i prims, en lloc de fones, usen tiradors de goma..., no hi sortien els *ovnis* però quasi, era al·lucinant, vergonyós! Això és divulgació? I no fa gaire, pel canal sisè, s'ha emès dues vegades i no hi hagut cap protesta pública, i jo, ara, aprofit aquest mitjà per fer-la! D'altra part, la investigació no em preocupa perquè continua i continuarà mentre hi hagi *brusquers* disposats a fer feina, tinguin o no ajudes econòmiques.

Quines mesures s'haurien de prendre per defensar el patrimoni arqueològic?

Hi hauria d'haver una conscienciació de la necessitat d'una política seriosa —que no la tenim— de restauració i

consolidació i que, en especial, cal un manteniment constant dels jaciments arqueològics. No tan sols cal conservar, sinó mantenir, i sense investigació i excavació no es pot fer cap feina de consolidació. Som ciutadà, però d'extracció pagesa, i he sentit dir als pagesos que eixermar un ullastre es donar-li nova vida, i si no hi ha manteniment i vigilància constants, l'erosió vegetal farà estralls. Hi ha monuments abandonats que, malgrat l'aparent solidesa, alerta! necessiten una intervenció interdisciplinària urgent, tal és el cas del talaïot quadrat de sa Canova o el de Capocorb. Ens exposam que si cauen no els puguem restaurar, però aquesta qüestió es té totalment descuidada i en l'oblit.

**Consorci per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer**

Informau-vos al CDER,

**Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 70 07
Fax 971 88 70 08
e-mail: cder@oninet.es**

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

Sembla que es posa en qüestió la funció dels museus, quin futur li veu a la museística?

A Manacor, durant un curs sobre museologia per a professors, vaig plantejar-hi que la seva funció és didàctica a llarg termini; l'important és que hi vinguin nins i que hi tornin i, a poc a poc, se'ls introdueixi dins la dinàmica dels museus, però, fins d'aquí a vint-i-cinc anys no se'n veuran els resultats i això, a nivell polític, no és rendible... Els museògrafs hem d'exhibir les peces de manera atractiva, fer-les assequibles al públic, però la didàctica l'ha de fer el qui en sap, els docents han de dir com s'ha d'ensenyar. Els responsables, a nivell polític, del Museu, en ocasió de visites de grans personalitats, els han duit a veure museus privats, què vol dir això? Qui és que posa en qüestió la funció dels museus?

L'entrevistador, per norma, no sol respondre, però certs cercles artístics els veuen com un cementiri...

Sí, és cert. I sense anar més enfora, per als historiadors d'aquesta *Història de Mallorca*, editada just ara i que estudia els darrers anys de vida contemporània mallorquina, el Museu de Mallorca no existeix, i quan al Museu, durant molts d'anys, s'hi ha fet una tasca positiva de recuperació de béns patrimonials culturals, en aquesta *Història*, ni l'anomenen! És que n'hi ha una desconexió per part dels autors? Supòs que sí, però que a Camil·la Blanes —persona d'una sensibilitat extraordinària i que coneix perfectament el Museu—, se li hagi passat per alt, no ho entenc.

Breument, com a estudiós de la ceràmica mallorquina, quines característiques en destacaria?

Hi veig tres fases: la prehistòrica, la islàmica del XI i la de pinzell del XVII. La ceràmica té especial interès en la prehistòria i, a desgrat de tot el que se n'ha publicat, encara està per descobrir. És molt important la islàmica del segle XI; la començam a conèixer prou bé; sabem que tengué difusió mediterrània, perquè la trobam a València i Itàlia, i jo diria que fins i tot arribà a Portugal; però, llavors, cau dins una degeneració absoluta, i no torna a tenir importància fins al curt renaixement de la ceràmica de pinzell d'Inca del segle XVII, la qual desaparegué sense deixar rastres, i de la qual hauríem de publicar la col·lecció. Ja n'hem publicat avanços, però fa falta publicar l'estudi complet de la vaixel·la de Santa Caterina de Sena. Però, en l'actualitat, fer un estudi científic de ceràmica sense color és absurd i publicar-lo així encara és molt costós i no disposam de gaires possibilitats econòmiques.

Des de la ceràmica de pinzell d'Inca del segle XVIII fins a la de tipus industrial de La Roqueta, hi ha un buit?

Sí, hi és. De la ceràmica industrial de La Roqueta, se n'ha fet un bon estudi, molt complet, el de na Catalina Cantarellas, la qual, endemés, i és mèrit de la casa, com d'altres estudiosos, va començar aquí, al Museu.

S'ha plantejat alguna vegada escriure la història de l'arqueologia a les Balears?

Crec que fa falta, però, si la publicàs-

sim ara mateix, com hauríem de judicar els darrers quinze anys? Aquest és un dels problemes de la contemporaneïtat de la Història; no m'atrevesc a publicar totes les opinions dels actuals, perquè mentre que qualcunes són acceptables, n'hi ha d'altres que són ridícules, però, la manca de perspectiva històrica impedeix pronunciar-se justament i, potser, també som jo qui va errat.... Així i tot, ja n'he recollit prou materials, en un termini relativament breu, vull publicar-ne una, però la faré amb els textos originals dels antics arqueòlegs, des de Joan Ramis, per fer saber què es digué sobre i des de la pròpia arqueologia. A la meua tesi, ja hi havia un capítol dedicat a la història de la investigació arqueològica, però no es va publicar, encara que gent més agosarada que jo sí que ho ha fet.

Quins projectes futurs té?

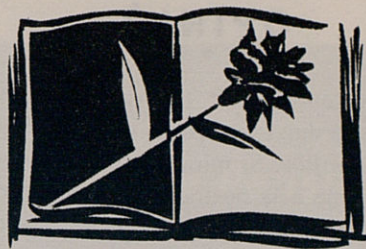
A part de les actes del col·loqui de Jaén, d'immediat, la publicació de l'estudi de la làpida dels Espanyols. L'any 1999 se celebrarà a Salònica el Congrés de Ceràmica Medieval de la Mediterrània, i al Museu preparam dues comunicacions, una, en connexió amb el Museu de Dénia, sobre la ceràmica de la taifa en el segle XI, i l'altra, en forma de pòster, sobre l'ocupació bizantina a Balears, amb referències documentals i aportacions numismàtiques, ceràmiques i d'arts menors. I, si es resolen els problemes burocràtics no atribuïbles al Museu, enguany s'obriran les sales dels bronzes i de la prehistòria.

Optica Lux

MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 971 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça. Rul-lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25
C.P. 07005

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A
C.P. 07013

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

Ajuntament de Palma

Jaume March

Una expressió molt emprada a Mallorca diu: el temps tot ho posa al seu lloc. Si miram l'evolució de l'ecologisme a la nostra illa és bo tenir present aquest raonament. El moviment ecologista naixia a Mallorca a l'inici del decenni de 1970, va ser l'avantguarda d'aquest moviment social a l'Estat espanyol. Primer va ser la confluència d'una minoria conscienciada vers la necessitat de preservar el patrimoni natural (aus, plantes arbres i els seus habitats) a la qual es va afegir un altra minoria que tenia clar que el model territorial i socioeconòmic que havia produït la balearització no era bon camí per al futur del nostre petit país, i dels interes-

l'efecte hivernacle i el canvi climàtic. És en aquest moment quan la societat, en general, comença a ser sensible vers els temes ambientals. A Mallorca, l'ecologisme o els seus pioners feia temps que tenien un aliat polític: el PSM. No poques vegades, i amb mala bava, s'ha anomenat aquest partit "el braç polític del GOB". El PSM era mirat amb mals ulls per tots aquells que no entenien o no volien entendre que el desenvolupament urbanístic era un mal negoci per al nostre futur. Però, tornem al final de la dècada dels 80 i als inicis del 90. En aquells moments, l'ecologisme, el *verd* es posà de moda i ja tenim que tots els partits posen un toc de verd als seus programes electorals.

L'ecologisme en perspectiva

sos dels pagesos que volien conservar unes bones terres. Tots junts impedírem el desenvolupament del primer projecte d'autopista Palma-Inca.

Alguns anys més tard, l'augment d'urbanitzacions a la costa provocà una exigència i una crítica major al desenvolupament territorial de Mallorca des d'aquells primers sectors més conscienciats vers la conservació de les diverses àrees naturals. Aleshores, alguns analistes econòmics com ara Miquel Alenyar o Ferran Navies donaren suport des dels seus estudis seriosos a les crítiques dels grups ecologistes. Llavors, tot i això, els ecologistes eren qualificats per la majoria de la població de bojos i els seus arguments titllats de quimeres romàntiques que no se sostenien en aquest món.

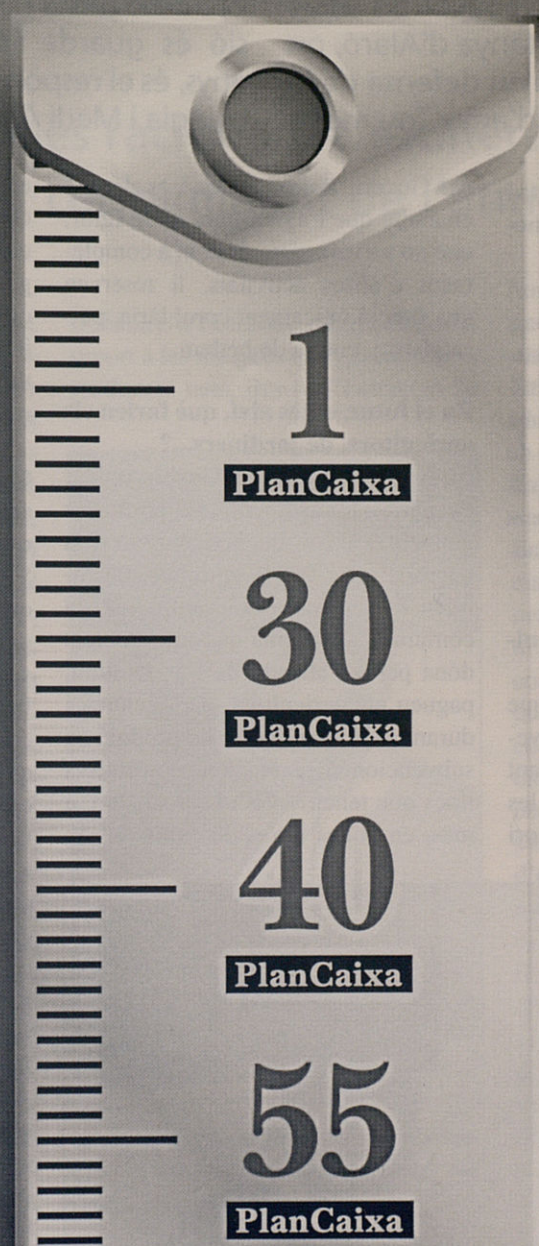
El cas, emperò, és que amb el temps una part del sector hotelier va començar a entendre que efectivament la conservació del paisatge no sols era un bon capital per a la seva indústria, sinó que fins i tot era la garantia per mantenir els seus negocis. Malgrat això, encara molta gent no veia amb bons ulls la tasca, tan valuosa, del GOB, el qual intentava salvar una cala i una altra de la plaga del ciment.

Al final dels anys 80 esclatà al cor d'Europa el moviment ecologista amb una força política transformadora: els Verds alemanys. A l'esmentat part d'aquesta formació política cal afegir-hi l'efecte psicològic de l'accident nuclear de Txernòbil, les progressives afirmacions científiques sobre

Calia posar-se en sintonia amb el sentiment d'un ampli espectre social. Però, com diuen en castellà, *del dicho al hecho hay*

mucho trecho i és clar, una cosa és el que diuen des de llavors els seus programes i l'altra és el que acaben fent des del Govern o votant al Parlament. Sigui com vulgui, ara ens trobam amb una societat molt més conscienciada que exigeix del Govern balear i del Govern insular una política que tingui en compte aquesta sensibilitat i controlli i freni el desgavell urbanístic que més aviat que de pressa està transformant els paisatges que van enamorar Sorolla, Rosiñol i tants d'altres artistes en boscos de xalets, els quals ens van robant les poques tones d'aigua que ens deixa la mare natura i menjant la poca terra de conreu que hi ha per als pocs pagesos que volen donar-nos una producció alimentària pròpia. El resultat de la convocatòria per la manifestació del 12-N així ens ho demostra. Però encara no hi ha cap guerra guanyada ni tan sols, diria jo, cap batalla, perquè qui encara té la paella pel mànec són aquells que no veuen clar, o no li volen veure, qui o aturam per sempre aquest creixement o com en el conte matam la gallina dels ous d'or. Una cosa és certa, ara sembla que els qui són minoria són aquells qui viuen aferrats als guanys immediats i que els fan per sobre dels interessos de la població general. Aquesta minoria que governa a la Comunitat té la responsabilitat històrica de mantenir viva la gallina si no tenim altre remei que menjar dels seus ous. La conclusió és ben senzilla, no es poden torbar 20 anys més a reconèixer la raó que tenen els ecologistes i els ciutadans que els donen suport.

Plans de Pensions

Li fem un pla a mida

Cada persona és diferent, fins i tot quan es tracta de preparar-se per a la jubilació. Per això, a "la Caixa" li oferim diferents alternatives per planificar el seu futur: els plans de pensions

"PlanCaixa". Triï a cada moment com vol invertir els seus diners i aconsegueixi un estalvi fiscal de fins a un 56%. Vinguï a "la Caixa" i l'ajudarem a escollir un pla a mida.

"la Caixa", entitat dipositària dels plans de pensions "PlanCaixa". VidaCaixa, S.A., entitat gestora dels plans de pensions "PlanCaixa".

Francesc Lillo, responsable de Medi Ambient de CCOO

Ecologia i vida

Francesc Lillo començà a treballar als setze anys de llenyater a la muntanya d'Alaró, on va néixer l'any 1961. Lluità en defensa de la Dragonera i, durant molts d'anys, fou mem-

bre de la junta directiva del GOB. De professió és guarda forestal. D'ençà de fa dos anys, és el responsable del Departament d'Ecologia i Medi Ambient de CCOO de les Illes.

Quin és aquí l'atemptat més evident contra el medi ambient?

L'agressió i la destrucció del territori no s'han aturat fins i tot en els espais protegits! Encara, a final de l'any passat, s'intentava reblir una zona humida propera a l'Albufera, que es troba inclosa i protegida en el conveni de RAMSAR. Ho veus cada dia, amb els residus i l'ocupació de vials a espais protegits; s'ha donat el cas d'extracció de garballons d'Artà...

De l'abandó progressiu de l'agricultura tradicional, què en penses?

L'habilitació de cases rurals i l'ús que feim del territori agrícola, de cada vegada més residencial, estan enfonsant el camp! Férem al·legacions contra les Directrius d'Ordenació del Territori

del Govern Balear, perquè es dona a entendre que l'agricultura no té futur; que no serveix si no és com a complement d'altres activitats, li reserven una funció únicament corol·lària, paisatgística, com a de betlem...

En el futur, entès així, què farien els agricultors, de jardiniers...?

Sí. A les Directrius del Govern Balear es parla, textualment, de jardineria ambiental. Concebut així, el futur dels pagesos seria fer de jardiniers. Incentiven la deixadesa del camp, som la comunitat autònoma que més doblers dona per a l'abandó de l'agricultura, paguen els agricultors, per hectàrea i durant anys, per deixar de produir, se subvencionen plantacions forestals a llocs que tenen vocació cerealista i, a més, en bones terres de cultiu. Entès

estrictament des d'un punt de vista de coberta vegetal, l'augment de superfície forestal és positiu, però, així, s'agregen els problemes de transformació paisatgística, d'incendis forestals i, sobretot, en detriment de l'agricultura, el de manca de gent entesa que mantengui viu el nostre camp.

Quant a la reforestació, creus que la selecció d'espècies arbòries és l'adequada?

S'ha creat un fals mite contra el pi, quan, en realitat, les piròfites tenen un paper important de regeneració de superfícies cremades i degradades. Per raons geològiques i climàtiques, a certes zones no pot haver-hi altra cosa que no siguin pins. On es puguin fer créixer, hem de plantar-hi espècies arbustives i alzinars, però el pi obre pas a les altres espècies arbòries i se l'ha de deixar que actuï sense rompre la cadena vegetal natural.

La degradació de terrenys àrids de muntanya aquí és greu, què es pot fer contra l'erosió?

Acabar amb la pràctica nefasta de cremar hectàrees de càrritx i pastures; és inadmissible que la crema estigui institucionalitzada i autoritzada. S'hi hauria de posar en acció la reforestació; la serra de Tramuntana necessita ser regenerada, però s'ha d'actuar més en sentit incentivador que no repressor, mitjançant pràctiques ramaderes que suposin no cremar càrritx, fer atractiva la pastura extensiva, amb ramaderia gran -del tipus de vaca, cavall o ases mallorquins-, compatible amb la vegetació actual. Emperò, quan se li hauria de donar escaientment un cop de mà, només hi ha una

Francesc Lillo va néixer a Alaró.

ajuda que és ridícula, i s'ha de recordar que enguany, als espais forestals erosionats, degradats o cremats, tampoc no s'hi ha dedicat ni una sola pesseta!

Ambientalment, què s'hi pot fer des dels sindicats?

PVC i les empreses contaminants i, encara que suposi un agreujament immediat de la problemàtica laboral i de reconversió, creiem que s'ha de fer la reconversió, perquè si no es fa, tard o d'hora, vendrà forçada per un desastre ecològic, com ja ha succeït a

Les centrals elèctriques que usen continuament energies fòssils i, per sistema, en descarten d'altres, quan afirmen que són *verdes*; que fan inversions anticontaminants, cerquen una producció neta, i el que volen, de veres, és augmentar la producció de me-

"El reciclatge és més racional; la incineració és un element altament contaminant de l'atmosfera"

Sembla com si hi hagués un binomi confrontat entre els llocs de treball i la protecció del medi ambient, quan això no és ver; volem mostrar la necessitat de respectar-lo, convèncer que allò que l'afecta acaba perjudicant la salut laboral, i que l'afecta com a ciutadà. Per a la defensa del medi ambient i pel que suposa en el manteniment de llocs de feina, el principal objectiu és l'educació ambiental. Nosaltres, mitjançant cursos, com el que organitzarem a Cala Vinyes de Calvià sobre sindicalisme i medi ambient, intentam l'assumpció de dos objectius bàsics: l'acció sindical en temes mediambientals, i crear una xarxa de responsables dins cada federació. Estam fent, subvencionats per la Comunitat Europea, una experiència-pilot d'educació i sensibilització a empreses hoteleres. Realitzarem enquestes per saber quins productes s'hi usen, quins són els seus efectes sobre el medi i la salut laboral, què es fa dels residus; volem projectar un mapa de riscos mediambientals de l'hosteleria. Primer, farem una campanya de sensibilització, després, veurem quina incidència ha tengut i si és extrapolable a la resta de l'Estat. Així mateix, hem presentat un pla per a la racionalització del transport col·lectiu empresarial, consideràvem una conquesta incloure'l en els convenis d'empresa, emperò, aquí s'ha ofert un plus individual als treballadors a canvi del transport col·lectiu... Partim d'un plantejament crític i racional contra l'ús de l'energia nuclear, del

Doñana o a Txernòbil... Hem de donar suport a les mesures que garantitzin la producció neta, des de l'extracció de

Lillo és guarda forestal.

la matèria fins a la seva transformació, i no deixar-nos enganar per empreses altament contaminants...

Posa'ns-en un exemple...

gawats amb un cost ecològic elevadíssim per les emissions de CO², per l'efecte hivernacle d'encalament i contaminació atmosfèrics.

I què passa amb les energies alternatives?

És d'escàndol que des de cap instància oficial no es faci l'aposta per l'energia solar! No veim gens d'interès ni d'inversió per impulsar-les, quan, com a mínim, n'hi hauria d'haver en la solar. Això no obstant, s'ha de reconèixer que aquí, i n'estam molt satisfets, s'ha fet una important inversió del sector hotelier en instal·lacions solars; però, per allò de l'economia d'escala, s'hauria d'obrir un mercat més ample; el preu per metre quadrat és prohibitiu per a un hàbitat unifamiliar i no hi ha cap tipus d'ajuda ni d'estímul per fomentar-la. A Navarra, -i això que a l'estudi inicial es partia d'un dèficit de vents-, d'ençà de la implantació dels parcs eòlics, les dades d'augment quantitatiu són impressionants, perquè s'ha passat d'una situació totalment deficitària, semblant a la nostra, a ser la capdavantera de tot l'Estat; de la producció neta ini-

"Partim d'un plantejament crític contra l'ús de l'energia nuclear, del PVC i de les empreses contaminants"

cial de vuit megawatts, l'any 1991, s'ha augmentat fins a prop de 400 megawatts d'enguany.

Enfront de la mentalitat *kleenex*, d'usar i tirar, com veus la qüestió del reciclatge?

Si s'optava pel reciclatge, juntament a

tones de deixalles, a l'Estat es crearien prop de vint-i-cinc mil o trenta mil places de treball; crec que són dades prou contundents.

Estàs d'acord que les aigües mallorquines ara són més netes a causa de les depuradores?

s'hauran de millorar els existents. Encara ara, es vessen aigües no ben depurades als torrents, com passa a sa Pobla, amb els consegüents problemes de contaminació que afecten el parc natural de l'Albufera.

S'ha de gestionar l'aigua com si es tractàs d'un dels béns econòmics escassos?

Si continua el creixement desmesurat, és evident que no n'hi haurà prou; però, més que d'escassetat d'aigua s'ha de parlar de racionalitzar-ne l'ús. Aquí no s'aplica el concepte de capacitat de càrrega dels recursos naturals que tenim, i la solució no rau a construir dessaladores, les quals suposen un major consum d'energies fòssils. És necessari un canvi en la cultura de l'aigua, perquè la solució del problema es troba en canvis que no suposin un augment del consum, tant a l'agricultura com a les polítiques de desenvolupament.

Joan Fullana

"És necessari un canvi en la cultura de l'aigua. La solució del problema es troba en canvis que no suposin un augment del consum"

la recuperació de matèries que es cremen, hi hauria molta menys contaminació. Estam a favor del reciclatge perquè és més racional; la incineració és un element altament contaminant de l'atmosfera i, a més, suposa una minva de possibles llocs de feina. Només que es reciclessin la meitat de les

La depuració d'aigües ha suposat una millora ambiental claríssima, malgrat que els sistemes convencionals no són tan eficients com les llacunes o d'altres més naturals, i el seu principal problema és de capacitat. A certs llocs, a causa de l'errada política d'inversions públiques, són insuficients i

LIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

Les cases i els jardins de Raixa

En aquest número d'*El Mirall* continuam els itineraris de *Conèixer la Part Forana*, una activitat integrada dins el programa d'Uni-

versitat Oberta de la Universitat de les Illes Balears. Ara us en presentam el novè, les cases i els jardins de Raixa (Bunyola).

Raixa era en l'època islàmica l'alqueria Araixa. En el repartiment de Jaume I correspongué al comte d'Empúries, que la donà a Bernat Guillem, sagristà de Girona. Posteriorment passà a mans dels Sureda de Santmartí. En el cadastre de 1576 el propietari era Mateu Safortesa-Tagamanent i es valorà en 13.000 £. El 1660 comprà Raixa Ramon Despuig i Rocabertí, comte de Montenegro. L'any 1740 pertanyia a Joan Despuig, comte de Montenegro i de Montoro.

Un personatge molt lligat a Raixa fou el cardenal Antoni Despuig i Dameto (1745-1813), que féu reformar les cases segons un estil classicista italianitzant, amb les vil·les romanes com a model, i hi bastí un remarcable jardí. El 1798, hi treballaren els escultors Cortès i Melis i els tracistes Tribelli i Francesco Lazzarini, autor dels jardins. Les reformes arquitectòniques són atribuïdes a Giovanni Lazzarini i Eusebio Ibarreche. El projecte respon a un intent de conjugar un palau senyorial amb una estructura agrícola, que era la pròpia i tradicional de la finca. El paisatge agrari fou considerat com un valor estètic, a la vegada que econòmic, i integrat a les cases amb espais d'hort i jardins d'arbres fruiters. El cardenal Despuig reuní a Raixa un conjunt de peces romanes que havia comprat a Itàlia o que havia trobat a les excavacions d'Ariceia, prop de Roma. El projecte museístic no s'acabà fins el 1826, ja mort el cardenal. Després de 1910, amb el canvi de propietari, l'Ajuntament de Palma aconseguí expropiar la majoria de les peces del museu, que passaren al fons del Museu d'Història de la Ciutat (castell de Bellver). A Raixa també hi hagué una bona biblioteca, amb ele-

Entrada de Raixa.

ments valuosos com la carta nàutica de Vallseca (s. XV), actualment conservada a la Biblioteca de Catalunya. El VII comte de Montenegro, i darrer del llinatge Despuig, Ramon Despuig i Fortuny, el 1910 vengué la possessió (351 ha d'extensió, inclosa Raixeta) a Antoni Jaume i Nadal, els successors del qual encara la posseeixen.

Descripció de les cases i dels jardins

La portalada d'entrada a la finca de Raixa mostra dues torretes laterals que emmarquen l'arc rodó d'ingrés, presidit per un escut, de l'any 1903, amb les armes del VIII comte de Montenegro, Ramon Despuig i Fortuny (i Despuig Sureda), a més de l'àguila bicèfala i la corona comtal. Segueix una ampla esplanada d'accés a les cases, configurada per un jardí amb una bassa i vorejat de balustrada. A l'esquerra de l'entrada, hi havia el jardí anomenat el Laberint, actualment desaparegut. A la dreta, tanca la carrera el parament del marge del

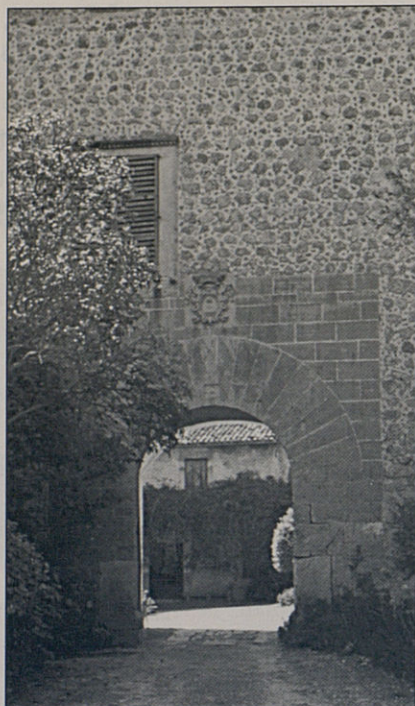
jardí alt, on es localitza un brollador amb els caps de tres dimonis en relleu i un arquet rodó amb un àngel.

Al fons de l'esplanada s'aixeca la façana principal de les cases, orientada a llevant i amb alçat de tres plantes; el portal forà és d'arc rodó adovellat, amb l'escut dels Despuig; la segona planta presenta una renglera de fines-tres, protegides amb guardapols, i el porxo, en la tercera planta, mostra diversos finestrons. Davant la façana, hi ha dos colcadors. El vestíbul té sòl empedrat, amb el lateral de la capella a la dreta, amb un portal cegat que mostra la inscripció *Haec est Domus Domini* i un segon portal, coronat per una creu. A l'esquerra del vestíbul hi ha el portal d'una ampla sala rectangular, entrada de l'antic museu del Cardenal Despuig.

L'accés a la clastra mostra dos arcs consecutius; el primer és un arc rodó, al qual segueix un arc irregular, de principi del segle XIX, corresponent al corredor del servei. La clastra és

rectangular, de grans dimensions, presidida per la soca d'un lledoner mort; hi destaca també un coll de cisterna octogonal, amb una original coberta de pedra. A l'esquerra de la clastra, el lateral sud mostra dos portals de llinda; les estances interiors, que comuniquen amb la galeria sud que guaita al jardí baix, acullen una sala de joc, una cuina i una gran sala. A la dreta de la clastra, el lateral nord, presenta dos grans arcs rebaixats, sostinguts per un pilar octogonal i amb un escut dels Despuig; en el mateix lateral, més a l'oest, hi ha dos portalets d'arc rodó oberts en el parament en talús, que és la part més antiga de les cases, del segle XVI; el primer acull el magatzem agrícola, on es controlaven els productes de la possessió; el segon portalet conté el dipòsit d'oli. La tafona, més a l'esquerra, conserva el trull per moldre l'oliva i la premsa de biga, com també les piques de triar. Rere el dipòsit de l'oli, hi ha l'espai dedicat a celler. Al lateral oest de la clastra, davant l'ingrés, hi ha la casa dels amos, amb portal de llinda. Vora l'angle format pels laterals oest i sud de la clastra s'obren dues sortides: la de ponent és la continuació del camí que condueix a Raixeta i a Valldemossa; mentre que, més a migjorn, hi ha un portalet de llinda que permet l'accés a la façana sud i al jardí baix. Aquest té planta rectangular i combina l'arquitectura enjardinada amb el paisatge agrari. En el centre hi ha un brollador circular i quatre xiprers que formen dos arcs vegetals. Destacam també un gran cactus i una glorieta amb pilars octogonals, a més de palmeres de gran alçada.

La façana de migjorn presenta un alçat de quatre plantes. En la planta baixa, s'hi obren cinc arcs rebaixats,

Entrada a la clastra.

que comuniquen amb antics sestadors. La segona planta mostra una impressionant galeria de deu arcs rodons, amb columnes toscanes i balustrada inferior; dues torres sortints interrompen el mur i flanquegen l'arcada. En els extrems de la tercera planta, que acull les cambres dels senyors, hi ha dues petites llotges sostingudes per quatre columnes toscanes; la de l'esquerra presenta pintures heràldiques. El porxo, a la quarta planta, on se situaven les cambres del servei, mostra dotze finestrons. De la part baixa, a l'esquerra de la galeria en surt una escala amb balustres que puja a la sala. Davall dels dos arcs rebaixats del lateral nord de la clastra, hi ha el portal d'accés a la capella i l'escala que condueix al pis noble i al jardí alt. La capella presenta portal de llinda coro-

nat per una claraboia circular. Té planta rectangular amb coberta de dos trams, el primer de volta d'aresta i el segon, sobre l'altar, de volta estrellada, amb cinc claus amb motius heràldics. En el primer tram, a l'esquerra, hi ha una tribuna per oir missa els senyors, amb entrada per la capella del segon tram. Aquesta capella té accés per un arc rebaixat, que mostra un retaule amb un sanctí, i l'escaleta de la tribuna; al fons, hi ha la sagristia, amb rentamans i una pintura de la Mare de Déu del Carme. El retaule de l'oratori conté una pintura dedicada a la Coronació de la Mare de Déu, amb els motius de la lletania mariana; els laterals mostren columnes corínties amb fust helicoidal, mentre que corona l'entaulament l'escut dels Despuig. En el primer replà de l'escala, que arrenca vora la capella, hi ha el portal de la cambra que, segons la tradició, ocupà santa Catalina Tomàs (1531-1574) quan la propietat era de la família Safortesa-Tagamanent, al voltant de 1550, i la Beateta hi passà alguna temporada. L'espai que ocupava antigament la cambra es convertí en la tribuna de la capella.

Per l'escala situada vora la capella, es localitza l'accés al jardí superior. En el parament de l'escala, hi observam el gravat que representa la columna Antonina, de Roma. L'entrada al jardí alt des de les cases es realitza per un portal classicista, amb l'escut dels Despuig en la llinda. Just davant, apareix, impressionant, la famosa escala neoclàssica, un dels elements més destacables de la reforma del cardenal Despuig. Consta de set trams amb diferents escultures i elements ornamentals, com els lleons de la base, quatre imatges de les muses (identificam Terpsícore, amb la lira) i diverses hídries, a més d'una complexa xarxa d'aigua. Presideix l'escala el déu Apol·lo, situat en l'exedra superior, damunt una peanya on hi ha una carassa per on cau aigua dins una petxina; als costats hi ha sengles columnes i un dels dos busts de terracuita que tancaven la glorieta.

Segons el sentit de la visita, des de la

Un personatge molt lligat a Raixa fou el Cardenal despuig i dameto, que féu reformar les cases segons un estil classicista

part inferior de l'escala, anam pel vial de la dreta, entre xiprers. Aviat voltam cap a l'esquerra, amb tres graons en pujada i una escaleta seguida d'una rampa esglaonada, entre murs. Arribam a una bassa amb una escultura molt deteriorada d'un personatge mitològic, potser Neptú. Rere la bassa hi ha la *casa en ruïnes*, culminació de l'ambient romàntic del jardí, amb elements tan singulars com algunes restes del convent de Sant Domingo de Palma, enderrocat l'any 1837.

De davant de la bassa, segons el sentit d'arribada, voltam pel caminal de l'esquerra, i tot d'una, a la dreta se-

dries. El safareig de Raixa és un dels majors dipòsits d'aigua de Mallorca, com en testimonien les mides (98 m de llargària, 18 m d'amplària i 7 m de fondària). Cap a la banda de mestral, hi ha l'entrada d'aigua, amb una canaleta que supera un arquet rodó i acaba en una gàrgola que vessa l'aigua en el safareig. Més amunt, hi ha un bloc constructiu amb un portal amb l'escut dels Despuig, que es dedicava a colomer. Més amunt encara, es pot observar una caiguda d'aigua davall una imatge d'una nina, actualment mutilada; és l'entrada d'aigua de la síquia, que prové de les fonts de Raixeta i

ha el que queda de quatre maniquins, que representen jugadors de cartes. Camí amunt, es concreta la idea de jardí romàntic, en forma gairebé de bosc natural. Després d'una rotondeta que serveix de pedrís i de mirador, a l'esquerra apareix l'ermita, amb coberta de dos aiguavessos i una petita espadanya; davant hi ha el coll d'una cisterna, i a l'interior del petit edifici ens sorprèn la figura de l'ermità. El tram final de la pujada es fa més rost; alguns graons ens deixen en la part més alta del conjunt jardínic, amb garlandes, atzavares, pins i ullastres pels voltants.

La part superior del jardí, al cim del turó, és ocupada per un pavelló o mirador, amb planta rectangular i coberta d'un aiguavés. El portal s'orienta a migjorn i mostra la data de 1854 i un escut dels Despuig; damunt hi ha un frontó triangular. A l'interior, damunt cada finestra, hi ha una sanefa amb relleus epigràfics aràbics. La vista que s'assoleix des d'aquest punt tan alt és magnífica, especialment sobre la Gubia, la serra d'Alfàbia, la comuna de Bunyola, Caubet, i la plana i la badia de Palma.

Podem davallar per un camí diferent al de pujada, cap a ponent, el qual dissenya un petit circuit que enllaça amb el camí ja conegut. Vora el safareig, voltam a l'esquerra i arribam a l'escala monumental, per on baixam a les cases. Abans, a la dreta hi ha el molí d'aigua fariner, amb la torre del cup i l'entrada al celler. L'escala interior ens condueix a la clastra i a la sortida.

Gaspar Valero

El safareig és un dels majors dipòsits d'aigua de mallorca, com en testimonien les mides

gons la nova posició, queda la *casa de les nines*, on hi havia tots els elements d'una casa en miniatura per jugar-hi les nines de la família. Més endavant, aquest vial travessa l'escala monumental per la part alta, amb l'exedra superior que queda a la dreta.

El camí avança en direcció al gran safareig; abans, a l'esquerra queda un altre dipòsit d'aigua, que serveix de bassa per al molí d'aigua. Just després d'un pi altíssim, a l'esquerra es comença a veure el safareig, a la vorera del qual arribam amb una escala de 25 graons que davalla a una glorieta gairebé penjada sobre l'aigua, amb hí-

dels Polls de Pastoritx.

Des del safareig continuam pel camí que puja al cim del jardí alt. En primer lloc, arribam a una gruta artificial, amb una columna càrstica i fragments d'estalactites. Després trobam l'anomenada *casa dels jugadors*, un pavelló d'estil neoàrab que configura un palauet de dues plantes; el sòcol és de forma circular, amb un portal d'arc de ferradura apuntat; la segona planta, situada a l'altura del camí principal i unida a aquest per un pontet, té forma octogonal, amb portal i finestres també d'arc de ferradura apuntat; data de mitjan del s. XIX; en la part baixa hi

restaurant

Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7 • 07230 Montuiri (Mallorca)

Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

hotel rural

Es Figueras Nou

Frank El Punto, en la reactivació artística de les illes Balears

A Frank El Punto, nom artístic de Frank Ludwing Schaefer (Alemanya, 1909-Eivissa, 1972), no se'l pot desvincular de la reactivació artística, no tan sols d'aquella Eivissa on desenvolupà el gruix del seu treball pictòric, sinó també del global de les illes Balears.

Sens dubte, el treball que dueren a terme un grup d'estrangers residents a la majoria de les Pitiüses, enllà pels anys cinquanta, va repercutir de forma determinant en l'obertura artística d'aquelles illes, per aquell temps enclavades en un ostracisme cultural, del qual pareixia no sortirien.

Frank El Punto, a l'obra del qual es dedica una exposició al Centre de Cultura "Sa Nostra" de Palma, durant el mesos de febrer i març, va importar, amb d'altres estrangers, una nova forma de veure i de fer la pintura. Nova, cal dir, per a aquestes illes, que de llavors ençà es pogueren obrir a la panoràmica internacional. També s'ha de dir que Frank El Punto no trobà el seu llenguatge pictòric fins que va arribar a Eivissa, a mitjan anys cinquanta.

És a partir d'aquells anys, a través del contacte amb nombrosos artistes i influït per l'ambient de l'illa mediterrània, quan assoleix la seva maduresa artística. I a aquesta etapa eivissenca i madura es dedica aquesta exposició que, abans d'arribar a Palma, s'ha pogut contemplar a la Sala de Cultura "Sa Nostra" d'Eivissa.

La realitat és que la pintura de Frank El Punto ho ha de dir tot d'ell, de les seves inquietuds, de la seva forma de ser, de la manera que tenia d'afrontar-se amb l'obra...Tot, perquè ell, com a home reservat, callat, discret i extremadament cortès, no va fer mai cap manifestació pública sobre el seu treball. Així ho afirmen les comissàries de l'actual exposició, Pilar Ortega, Joana Maria Palou i Fina Terrassa. Baldament abans s'hagués dedicat al

Sense títol. 1962.

disseny gràfic, des de la seva arribada a Eivissa s'entregà per complet a la pintura. En els primers temps, pintava pels carrers de Dalt Vila, prenia apunts del natural i se seia als cafés per tal de captar tot aquell ambient que l'envoltava i pel qual se sentia

subjugat. Les façanes de les cases, els racons de la vella ciutat, els blancs i els blaus es troben a les pintures eivissenques, carregades d'humilitat i testimoni de l'esforç per trobar un llenguatge propi.

Devers l'any 1958 abandonà la figu-

Sense títol. 1965.

ració per desenvolupar una seriosa tasca en el llenguatge informalista. Amb unes obres de caire constructi-

Schaefer, la gent el va començar a anomenar com Frank el punt. El pintor, quan es va témer de les dificultats

El pintor no troba el seu llenguatge pictòric fins que va arribar a Eivissa

vista realitzades pocs anys abans, comença l'exposició.

Amb aquestes obres s'obre la mostra i amb una anècdota que resultaria determinant per a l'identificació de qui fins aleshores era Frank Ludwig Schaefer. El seu nom era poc menys que impronunciable per als eivissencs i, a força de rebre cartes per Frank L.

que provocava el seu nom i de la necessitat de fer-se conèixer al lloc en el qual havia decidit viure, es va fer posar al passaport el nom artístic de Frank El Punto. Totes les obres posteriors a aquest fet anirien signades amb el nom nou.

El grup Ibiza 59, en el qual ell prengué part activa, va ser determinant tant per

a l'ambient cultural de la major de les Pitiüses com per a la trajectòria de Frank El Punto. Des d'aquell moment, va desfer les construccions que havia realitzat amb anterioritat i s'entregà a una feina que, baldament en un primer cop de vista no ho paresqui, s'ha de qualificar de metòdica. Sumava capes de pintura i hi afegia tonalitats fins a aconseguir uns fons de gran riquesa sobre el qual realitzaria gests de gran potència visual.

L'aventura empresa era prou substancial com per capficar-s'hi. El mateix acte de pintar provoca canvis notoris en l'obra d'El Punto, és una activitat capaç d'involucrar l'artista fins al punt d'emocionar-se amb la mateixa evolució de l'obra. En un procés de realització lent, "quasi parsimoniós", segons paraules de les comissàries, Frank El Punto elaborava unes pintures riques en matèria, mesurades en l'ús del color i molt personals en la grafia o en el gest. El seu fou un procés d'introspecció en la recerca del caràcter propi, sense renunciar a tota una tradició contemporània que pesava sobre ell i la seva obra.

Ocres, blaus, blancs, grisos i negres foren, primordialment, els seus colors. Damunt d'aquells fons de materialitat a força de treballar-los, una espècie d'escriptura ràpida marca la composició del quadre. Equilibrat en les tonalitats, equilibrat en les composicions, mesurat en els plans de color, en les pinzellades, Frank El Punto desenvolupà una obra que avui serveix de referent d'aquells anys en els quals es varen obrir no poques portes als nous llenguatges artístics. Amb tot, Frank El Punto va conservar aquella actitud humil enfront de la pintura, la mateixa dels seus inicis, quan arribà a Eivissa per transformar-se.

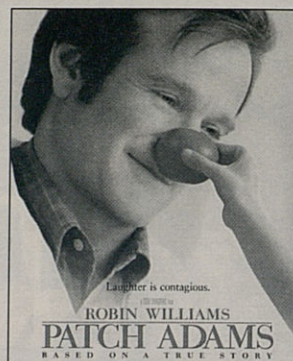
El 1958 va abandonar la figuració per desenvolupar una seriosa tasca dins el llenguatge informalista

Robin Williams i les rialles com a teràpia curativa

L'imparable Robin Williams ha tornat a guanyar-se la complicitat dels espectadors nord-americans amb la comèdia *Patch Adams*, el títol que més doblers va recaptar a les taquilles dels Estats Units a les passades festes de Nadal.

Les rialles són contagioses ens recorda la publicitat d'una comèdia melodramàtica basada en la història real d'un metge que es rebel·la contra la medicina comercial en emprar la rialla com a teràpia per als seus pacients.

Cartell de la pel·lícula de la qual és protagonista Robin Williams.

Ed Harris prepara un *Biopic* del pintor Jackson Pollock

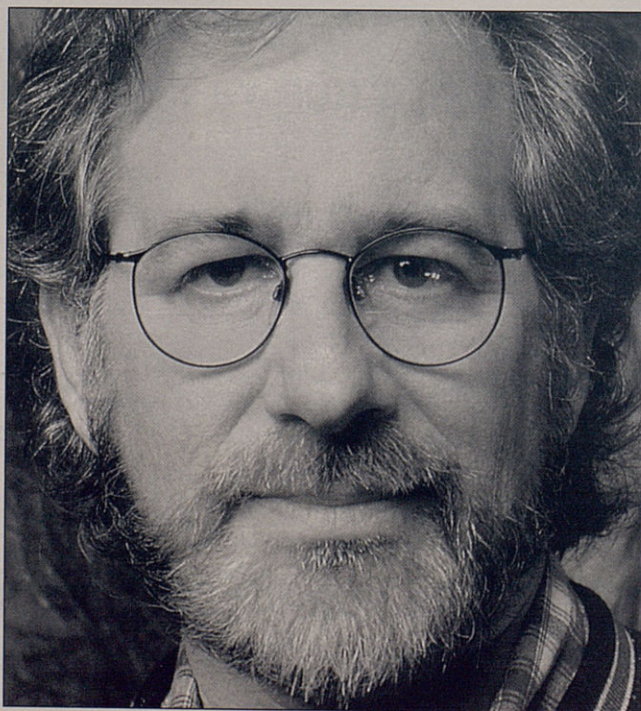

Ed Harris.

Aprofitant la retrospectiva que el Museu d'Art Contemporani de Nova York acaba de dedicar a Jackson Pollock, uns dels mestres de l'expressionisme abstracte, l'actor Ed Harris va anunciar la seva intenció de dirigir i protagonitzar un *Biopic* de l'artista, que, segons va confessar, és el seu pintor predilecte. Pollock, mort el 1956 a conseqüència d'un accident automobilístic, als 44 anys, va intentar el *dripping*, tècnica pictòrica que consisteix a aplicar la pintura directament sota la tela amb un pot perforat. Anteriorment, Robert de Niro va mostrar el seu interès de dur a les pantalles la tràgica existència de Pollock. La seva amiga Barbara Streisand hauria interpretat Lee Krasner, musa i esposa del pintor.

Spielberg torna a la ciència ficció

Definitivament, ajornat el rodatge de *Memòries d'una geisha*, el projecte d'Steven Spielberg per al final de 1999. El director de *Salvar al soldado Ryan* s'ha decantat finalment per *Minority report*, treball que suposarà el seu retorn a la ciència ficció, un dels seus gèneres predilectes. La història, inspirada en un relat de Philip K. Dick, autor de la novel·la adaptada *Blade runner*, apareix ambientada en un futur no gaire llunyà, en què el sistema judicial es capaç de detenir els assassins abans de cometre el crim. El repartiment l'encapçalà Tom Cruise, amb qui Spielberg cercava coincidir des de feia temps. *Minority report* es començarà a filmar el proper estiu, una vegada que Cruise acabi el rodatge de *Missió impossible 2*, de John Woo.

Steven Spielberg.

Albacete i Menkes, atòmics i supervivents

David Menkes i Alfonso Albacete, directors de *Más que amor frenesí* i *Atómica*, dues de les comèdies més

esbojarrades del darrer cinema espanyol, anuncien el rodatge del seu tercer llargmetratge, *Sobreviure*, títol inspirat en la famosa cançó de Gloria Gaynor *I will survive*. El personatge principal de la història és una dona que s'afronta a la dura realitat amb ungles i dents. Marcada per una inestabilitat afectiva i laboral, es nega a ser una víctima més d'una societat competitiva i deshu-

manitzada. Encara que Albacete i Menkes havien pensat en Aitana Sánchez-Gijón com a protagonista, serà finalment Enma Suárez, allunyada de la gran pantalla des d'*El perro del hortelano*, qui donarà vida a aquesta moderna heroïna. *Sobreviure* comptarà, a més, amb la participació de Cayetana Guillén-Cuervo, un rostre habitual a les pel·lícules d'Albacete i Menkes.

Diane torna amb Warren

Setze anys han passat des de l'estrena de *Rojos*, títol que va convertir Warren Beatty i Diane Keaton en una de les parelles romàntiques de l'època. Els actors han tornat a coincidir a *Town and Country*, melodrama amb l'inevitable dosi de romanticisme, dirigit pel jove Peter Chelson. Beatty acaba de ser notícia extracinematogràfica per la mort del seu cosí David Leigh, conegut productor de Hollywood, cercat per la policia dels EUA i Canadà per pedofília.

Pel·lícula basada en un guió de Dalí

A Figueres va tenir lloc la presentació mundial de *Babaouo*, pel·lícula de 70 minuts de duració dirigida per Manuel Cussó-Ferrer i basada en un guió de Salvador Dalí, escrit l'any 1932. Història d'amor d'estètica surrealista protagonitzada per la model Cristina Piaget i l'actor Hugo de Campos, completa la trilogia de les pel·lícules surrealistes de Dalí, després d'*Un perro andaluz* i *La edad de oro*, aquestes adaptades pel seu amic Luis Buñuel. *Babaouo* compta amb la col·laboració del conegut grup teatral Els Comediants.

Relojería Española S.L.
Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

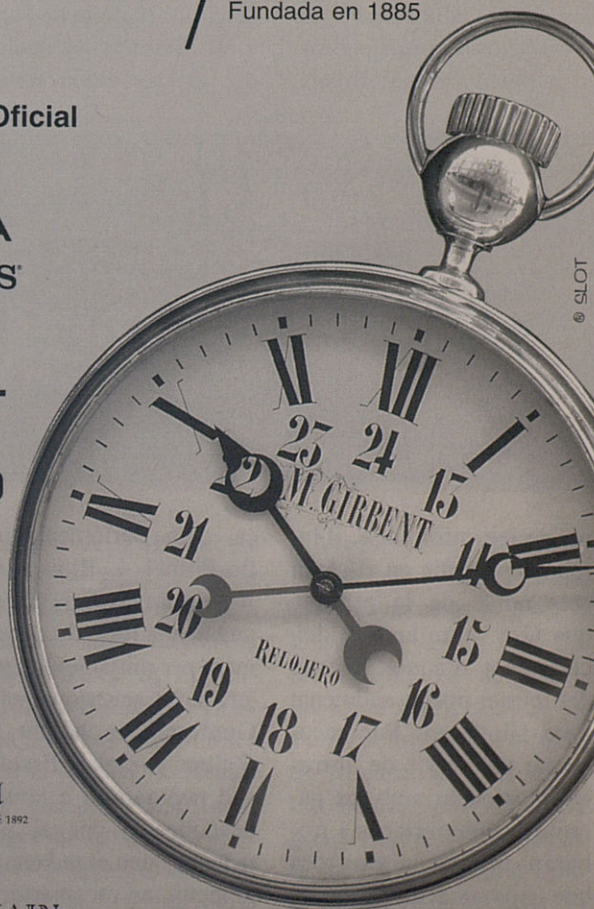
RADO
Switzerland

Calvin Klein
watches

Hamilton
AMERICA'S TIMEKEEPER SINCE 1892

PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

swatch
SWISS MADE

NOVA ADREÇA

Plaça de Cort 14
Tels.: 971 721 563 - 971 724 344
Fax.: 971 714 369

TENDÈNCIES

Pau Rosselló

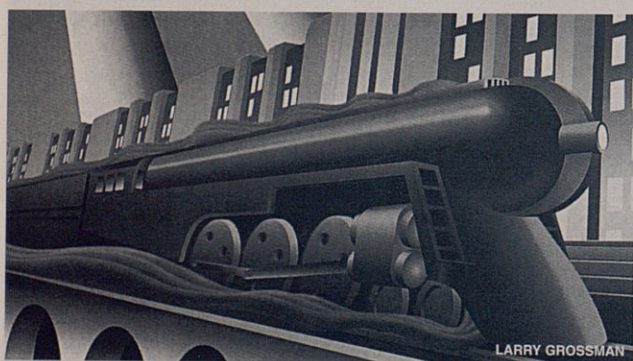
Màrius Torres: un poeta per a temps durs

He de reconèixer que només havia llegit Màrius Torres en antologies poètiques i era un dels molts poetes pendents que tenia. Ara, gràcies a la magnífica reedició de *Poesies* (Edicions 62 & Empúries), a cura de Margarida Prats Ripoll, he pogut afonar-me en cinc llibres de poemes, quaranta poemes més que el poeta salvà dels processos de depuració, dos contes i vint-i-cinc cartes a familiars, amics i personalitats culturals, com el poeta Carles Riba i l'editor i escriptor Joan Sales. I com a pancarta a l'estil Bertold Brecht,

ens dibuixa els seus par-tions estilístics i, en una paraula, ens fa entrar en gana d'unes paraules poètiques musicals, fondes i ben alimentàries. Sí, crec que fer entrar Màrius Torres dins la vida d'un lector és aconseguir una ració de saviesa d'un home que es passà des de 1935 fins a la seva mort el 1942 malalt de tuberculosi, amb tot el que això significa. Els poemes de Màrius Torres musiquen un art de viure. Això pot semblar una paradoxa, però crec que es dona de formes molt diferents en alguns dels poemes d'aquesta èpo-

cies simbolistes i els influ-xos baudelerians, amb el teixit d'imatges que fila i que es mouen com sagetes d'un univers d'idees en què el poeta encén tot quant toca. El temps ha passat molt bé sobre aquest versos i els ha tret la matèria molla i deliquescents perquè es vegi l'estructura fonda de les músiques, l'esplendor feréstega de les idees i les constel·lacions de les metàfores. Poemes per llegir i sobretot rellegir en aquestes llargues vetllades d'hivern vora la foganya escoltant aquella «Cançó a Mahalta»,

que Lluís Llach musicà al seu disc *Nu*. Per afegir els seus dos contes, «El cor i les roses» i el «Jardinet persa a la manera de Saadi», són dues històries plenes de sapiència i un estat de gràcia literària d'aquells tan males de trobar. Els amadors dels epistolaris faran un llepadits amb l'escriptura d'unes lletres que semblen fetes per a l'eternitat. Una excel·lent cronologia del poeta clou un llibre que pot ser un magnífic antidepressiu fet per un home que va fer el gruix de la seva obra amb la mort per companya.

un pròleg informatiu, il·luminador i crític en el sentit més noble de la paraula, que té a veure amb el discerniment d'aquest mestre del mester poètic anomenat Pere Gimferrer. Puc recomanar als verjos de Torres que comencin amb les paraules gimferrerianes i trobaran una guia amistosa que emmarca el poeta de Lleida dins l'atmosfera del seu temps, ens ofereix les claus dels seus mestres, ens obre perspectives sobre la seva feina de renovació del llenguatge poètic català,

ca, com Bartomeu Roselló-Pòrcel i Blai Bonet. Aquest art de viure tradueix una forma forta de coneixement per mitjà del llenguatge i de les seves operacions. Gimferrer ho ha dit amb d'altres paraules. Escolta'l: «El poema duu a terme la descoberta –per al poeta mateix, quan el redacta; per al lector, en reconstruir l'operació d'escriptura– d'una forma particular de coneixement que no existeix sinó perquè existeix el poema.» Puc dir que he quedat penjat, més enllà de les referèn-

Aparador

Plagueta de citacions

Ha fet un crepuscle dels més densos i més vermells, dels més sensorialment wagnerians, que he viscut aquesta temporada de gener de 1999: tot el planetari del cel, la serra de Tramuntana i el pla de Mallorca eren una hemorràgia esfilagassada de núvols vermells, sienes i ocres sobre una cúpula indi entre el blau i el violat. Els pleinairistes estimats **Mir, Bernareggi, Gelabert i Cittadini** n'haurien fet un llepadits. Aquesta invasió d'una llum mai vista m'ha agafat dins l'estudi mentre llegia un deliciós llibre de **Wallace Stevens: Sur**

Plusieurs Beaux Sujets (Editorial Pre-Textos / poètiques). Encara que el bell títol sigui en francès (el nord-americà Stevens adorava els títols en francès arcaic: *Cy Est Pourtraicte, Madame Ste Ursule, et Les Unze Mille Vierges*), l'edició original és en anglès i els traductors i curadors són **Laura Romero i Jorge Gimeno**. Aquesta joia és un *commonplace book*, una plagueta de citacions que duu l'escriptor en la qual acumula fragments de textos i referències d'altres autors lligats amb les seves idees, els seus interessos i les seves

24 lliçons de saviesa amb Llull al fons

Ho he de dir. És un totxo. I el títol i la sobrecoberta no són gaire comercials. Em referesc a les *Actes de l'Onzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat). Però quan comences a veure els títols i els noms dels autors de les ponències, t'entren ganes de devorar-les a tota. Aquest col·loqui es va celebrar a Palma entre el 8 i el 12 de setembre de 1998. Aquest llibre recull les ponències que es llegiren a les seccions «Ramon Llull i el lul·lisme» i «Història de la llengua: Oralitat versus escriptura» i les comunicacions de la primera d'aquestes seccions i part de les de la segona. Els especialistes són primeres espases de cadascun dels sabers. Els començaments del

lul·lisme a Mallorca explicats per aquest anglès que viu a la possessió santamarià de Son Torrella, que nom J. N. Hillgarth i és catedràtic de la Universitat de Toronto, m'ha entusiasmat per la senzillesa del llenguatge i la riquesa d'informacions. M'ha emocionat també la ponència d'aquest nord-americà-mallorquí que nom Anthony Bonner, mestre de la Maioricensis Schola Lullistica, que ens ajuda a veure la figura de Llull com a autor, autoritat i il·luminat. La meravella d'un llibre com aquest és que pots agafar-lo en moments d'ànim molts diferents i et pot donar coneixements d'una forma que m'atreveix a qualificar de molt democràtica. Un entrarà per Llull i el concepte de la croada evangelitzado-

ra al *Tirant lo Blanc* de Martorell i veurà els manlleus de Martorell a Llull així com què volien dir les croades escrit per Montserrat Piera, de la Temple University, de forma plane-

Freiburg i Br., M. A. Abràmova, de la Universitat Lomonòssov de Moscou, o Max W. Wheeler, de la Universitat de Sussex, d'Anglaterra. L'excel·lent edició ha estat a cura de Joan Mas

passions. A través de les 104 entrades, que constitueixen el volum escrit al llarg de vint-i-un anys, podem veure la filia d'Stevens per la poesia, però també per la filosofia, la música i la pintura, relacionades amb aquella. I entre la collita d'aforismes dels crítics nord-americans i britànics de l'època trobam autors tan diversos com **Pascal, Jules Renard, Toulet, Ortega, Mauriac, Confuci, Ma-**

llarmé, Daphne du Maurier o Flaubert. Stevens deia que la utilitat de la poesia radica en el plaer («*the finding of satisfaction*») i en les grans relacions entre aquest i el benestar. Creia que la poesia pot ajudar les petites felicitats de l'individu. Pots estar segur, Lector ardent, que en aquest llibre trobaràs la citació que sintonitzi amb el teu estat d'ànim. I això val un potosí.

ra i atractiva; un altre lector que estimi aquesta força renovelladora de la tradició podrà fruit amb la ponència de Horst Hina, de la Universitat de Friburg de Brisgòvia, que ens mostra a les clares la feina de la Renaixença per posar Llull com un dels noms fonamentals de la reconstrucció nacional de la cultura catalana; i així successivament, tot un feix de sabors fets per caps clars tan diversos i de tan diferents universitats del planeta com Sabine Philipp-Sattel, de la Universitat de

i Vives, Joan Miralles i Montserrat i Pere Rosselló Bover i ha estat feta per la Universitat de les Illes Balears, que va acollir el col·loqui al seu campus, les Publicacions de l'Abadia de Montserrat i l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. A més a més, aquest llibre et dóna cent cavalls de força perquè et fa veure que la cultura catalana té unes filies que travessen països i continents, que és estudiada i estimada arreu del món. I això és superestimulant.

de novetats

La canya vella de Destil·leries Oliver

La canya vella de les Destil·leries Oliver ens retorna als temps en què els velers mallorquins arribaven amb facilitat als mars del Carib. El rom i la canya assoliren un gran prestigi a la nostra illa, i al mateix temps se n'inicià la producció que arribà a un alt nivell de qualitat. Per això, la canya vella Oliver –la canya seca i dolça, el rom blanc i negre, les herbes, l'anís, el palo i el brandi– és un producte capdavanter de la licoreria mallorquina. La comercialització d'aquests aigües de Can Oliver començà devers l'any 1858, quan les destil·leries de Miquel Boscana es trobaven a la possessió de Son Bonet. El seu gendre, Antoni Oliver, tras-

lladà els alambins a Lluçmajor a causa de la construcció de l'aeròdrom. Ara el nét i renét del fundador serveix amb gelosia les fórmules i els procediments d'uns mètodes transmesos de generació a generació. D'aquests mètodes artesanals, en surten uns licors espiritosos carregats de matisos delicats i d'una genuïtat excepcional, no tan sols en l'àmbit mallorquí sinó arreu del món. La canya vella n'és un preuat exemple, que cal assaborir amb tot l'esment que es mereixen els productes de qualitat.

Destil·leries Oliver. Carrer Esplai, s/n. 07620 Lluçmajor. Tel. i Fax 971 120 828.

El formatge semicurat de S'Atalaia

El formatge semicurat artesanal de S'Atalaia és una nova, i molt agradable, sorpresa de la jove formatgeria mallorquina. Un formatge d'un sabor elaborat, cremós, que ens recorda llunyanament els millors maonesos, i que gaudeix tammateix d'una rica personalitat. És un formatge fet amb llet pasteuritzada d'ovella i de cabra, sal, i amb uns dos mesos d'assaonament. El resultat és un producte original que al paladar assoleix uns matisos admirables i plens d'evocacions. Els formatges de S'Atalaia són elaborats exclusivament amb llet produïda per la guarda d'ovelles i cabres d'aquesta possessió llucmajorera, nodrida d'una de les millors pastures de Mallorca. És, per tant, un producte de la màxima garantia de qualitat. A S'Atalaia tan sols es produeix el formatge fresc, sense sal i sense premsar, i aquest deliciós formatge semicurat.

El formatge semicurat de S'Atalaia és recomanable com a postres o com a part d'un bon pa amb oli. Molt apropiat per ser acompanyat d'un vi de Mallorca. Com a producte qualificat amb el segell QC (Qualitat Controlada) es comercialitza amb peces numerades i controlades.

S'Atalaia. Ctra. de Lluçmajor a s'Estanyol, km 8,6. 07620 Lluçmajor. Tel. 908 436 835.

Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

Fes tu el millor negoci

tònners

Reutilitzar és Vida

Els tòners d'impressores làser es poden reutilitzar, tornant-los a carregar.
El Consell de Mallorca amb la Fundació Deixalles ofereixen un servei gratuït de recollida per la teva empresa, només telefonant al 971 47 22 11 o al 971 47 72 39.

Fent aixó aconseguiràs reduir el consum de recursos, problemes de contaminació i avantatges econòmics ja que els tòners reutilitzats són un 30-40% més econòmics, i tenen la mateixa qualitat i durada que els nous.

Reciclant els tòners, guanyaràs sempre

Consell de Mallorca
Medi Ambient

El segell de **Balears** *per tot el món.*

Aquestes són part de 110 actuacions promocionals que la Conselleria de Turisme realitzarà al llarg d'aquest any a l'exterior:

Fires: 07/01-10/01 **Oslo** (Noruega). Reiseliv. 07/01-17/01. **Londres** (Gran Bretanya). London Boat Show. 12/01-17/01. **Utrecht** (Holanda). Vakantie. 14/01-17/01 **Bratislava** (Eslovàquia). Slovakia Tour. 14/01-17/01. **Hèlsinki** (Finlàndia). Matka. 15/01-17/01. **Luxemburg** (Luxemburg). Vakanz. 16/01-24/01. **Dusseldorf** (Alemanya). Boot'99. 20/01-24/01. **Lisboa** (Portugal). BTL. 21/01-24/01. **Stuttgart** (Alemanya). Golf Reisen. 21/01-24/01. **Viena** (Àustria). Ferien'99. 21/01-25/01. **Dublin** (Irlanda). Holiday World. 27/01-31/01. **Madrid** (Espanya). FITUR. 28/01-31/01. **Belfast** (Gran Bretanya) Holiday World. 05/02-07/02. **Tolosa** (França). Salon du Tourisme. 10/02-14/02. **Praga** (Rep. Txeca). Holiday World. 12/02-14/02. **Riga** (Letònia) Balttour. 24/02-28/02. **Milà** (Itàlia). BIT. 27/02-01/03. **Herning** (Dinamarca) Ferie for Alle. Sense confirmar. **València** (Espanya). Expolliure.

Presentacions: 27/01. **Bordeus** (França). Presentació de JET TOURS/TURESPAÑA. 2ª quinzena de febrer. **Budapest** (Hongria). Presentació de l'oferta especialitzada.

Congressos: 19/02. **Marbella** (Espanya). Congrès UNAV.

Jornades Professionals: Febrer. **Nova Orleans** (EUA). **Houston** (EUA). **Dallas** (EUA). **Tampa** (EUA).

Però, a més a més, durant els mesos de gener i febrer, mantindrem l'animació de les nostres illes com a destinació a través d'una àmplia diversitat de concerts del programa "Un hivern a Mallorca" o del programa de la Fundació per a la Música; del patrocini de les temporades de ballet i d'òpera; o d'esdeveniments esportius com la "Challenge" Volta Ciclista a Mallorca o el V Trofeu ATP de tennis de Mallorca... como a part de les 450 activitats que la Conselleria de Turisme impulsarà a les Balears durant aquest any.